

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM • ARAŞTIRMA • KÜLTÜR • SANAT DERGİSİ
KASIM 2020 FİYATI: 10 TL

**KÖK HÜCRE
TEDAVİLERİ**

**SONBAHARDAN
ÖZÜR**

**TARİHİNİ UNUTAN
FRANSA**

**HAYATIMIZI YÖNLENDİREN
ÜÇ DUYGU**

**BİLİMİN
SORAMADIĞI
SORU**

**İÇİMİZDEKİ DÜNYA:
MİKROBİYOTA**

Merhaba Sevgili Dostlarımız,

Yeni bir döneme girerken önem arzeden bir konuda kararlar almak gerekti.

Bilindiği gibi dergimizin yayın hayatına devam edebilmesi için belli maliyet masrafları var. Bu masraflar malesef pandemi dolayısıyla da fazlasıyla arttı; kargo, posta, baskı ve diğer giderlere birkaç kez zam oldu.

Bunların üstesinden gelebilmemiz ve yayın hayatına devam edebilmemiz için fiyat ayarlaması yapmak gerekiyor.

Elbette gönül isterdi ki hiç zam yapmayalım; fakat malesef bu mümkün olmuyor.

Yönetim Kurulu olarak yeni dönemde Zafer'in yaşayabilmesi ve maliyetleri karşılayabilmemiz için fiyat ayarlaması yaptık. Bunun için de olabilecek en düşük fiyatı belirledik.

YENİ DÖNEM İÇİN 1 YILLIK (12 SAYI) ABONELİK ÜCRETİMİZ 150 TL OLDU.

Bu mecburi durumu anlayışla karşılayacağınızı ve Zafer Derginizin yaşaması için elinizden gelen desteği sağlayacağınızı biliyoruz. Zafer Dergisi sevenlerinin desteğiyle 44 yıldır yürüdüğü yoluna yine sizlerin sahiplenmesiyle devam edecek inşaallah...

Teşekkür ediyoruz.

**ZAFER BİLİM KÜLTÜR YARDIMLAŞMA DERNEĞİ
YÖNETİM KURULU**

www.zaferdergisi.com

ABONELİK İÇİN İRTİBAT TELEFONLARIMIZ:

0 549 505 60 01 - 02 - 03

Kasım bizbize

MERHABA değerli dostlarımız,
Yeni yayın döneminde, dergimizin
yaşayabilmesi için gelir-gider den-
gesini nasıl kuracağımızı ele aldık...

Açıkçası bu konu bizim için en sevimsiz konular-
dan birisi. Çünkü, okuyucularının hayatına olumlu
katkılarda bulunmayı esas alan bir dergi olarak
temennimiz, Zafer'i her okuyucumuza, hatta her-
kese hediye etmek...

Evet bu temennimizi yapamasak da dergimizin
fiyatını neredeyse maliyet oranında tutmaya gayret
ediyoruz. Bu dengeleri fazlasıyla zorlarsa da, daha
fazla okuyucuya ulaşmak için böyle yapıyoruz.

En son fiyat ayarlamasının ardından kargo
fiyatlarına 3, postaya 2 defa zam geldi. Baskı zaten
dövizle bağlı olduğundan her ay farklı bir maliyetle
karşılaşıyoruz. Ancak bütün bu ve diğer zamları
her ay sizlere yansıtma lüksümüz yok.

Maalesef, eğlence ve tatilin dahi zorunlu ihti-
yaçtan addedildiği günümüzde, okumak bir 'lüks'
ya da 'olmasa da olur' diye düşünülüyor. Durum bu
olunca da en ufak bir fiyat oynaması abone olma-
nın bahanesi oluveriyor.

Dünyada ve Türkiye'de pek çok dergi, gazete
vb yayın hayatını sonlandırırken, Zafer Dergisi
44. yılını tamamlamak üzere. Bunu hep beraber
başardık; gayretli yazarlarımız, samimi okuyucula-
rımız ve fedakâr isimsiz kahramanlarımız... Allah
(cc) tüm yapılanları görüyor. Duamız o ki, 44 yıldır
sayısız insanın hayatına güzellikler taşımış Zafer,
kıyamete kadar yaşasın ve abone olarak da olsa
destek olan herkes, hem dünyada hem de ahirette
bu büyük hayrının karşılığını bol bol görsün...

•••

Gelelim Kasım sayımıza. Bu sayımızda sizler-
den sürekli gelen bir serzenişi dillendirmek iste-
dik. Evet eğitim alanından medyaya; her sahada
kullanılan anlatım dili, insanları ve özellikle iman
sahiplerini yaralıyor. Bir ders kitabını, bir belgeseli
vs açtığınızda, anlatım tamamen tesadüfler, kendi
kendine oluş ya da ateist inanç üzerine kurulu.
Yaratıcı, ya yokmuş gibi, veya yaratıp hiç bir şey
karıştırmış gibi bir kurgu söz konusu.

Bu durum da insanları yaralıyor. Aslında 'yara-
lıyor' kelimesi çok hafif. Çünkü, "kendilerini yok
iken yaratıp, şekillendiren, hayat veren, yaşatan..."
Allah'ı tanımalarına, Onu bilmelerine ve sevmeleri-

ne engel olduğu için, insanların dünya huzurunu
ve ebedi mutluluğunu kaybetmelerine sebep olu-
yor.

Bundan ötürü de bu feciatın bir kaynağı olan
'bilimsel dile' dikkat çekmek gerekiyor. "Nasıl?" soru-
suna odaklanan ve "Kim yaptı/yapıyor?" diye sor-
mayan bilimsel anlayış, dalga dalga tüm yayınları,
medyayı, konuşmaları salgın hastalık gibi sarıyor...

Hayatın, kâinatın ve insanın hakikatine ulaşma-
nın yolu bu olabilir mi!? Hayatı biz belirlemediğimiz
gibi, onun hakikatinin nasıl bulunup anlaşılacağı
da biz belirleyemeyiz. İsteddiğimiz soruları sorup,
istemediğimizi sormamak, aldatılmak ve aldatma-
tan başka nedir ki? Oysa insan sadece maddeden
ibaret değil; etrafına sadece "nasıl oluyor?" diye
bakacak kadar basit bir varlık değil...

Bir hayal edin; her şeyin zevkine göre hazırlan-
dığı güzel bir salonda gözlerini açan bir insan, sade-
ce oradaki eşyanın, sevdiği yemek ve tatlıların "nasıl
yapıldığıyla" mı ilgilenir; yoksa "beni buraya kim,
niçin getirdi, bunları kim yaptı?" diye mi sorar?

Yine, cebinde çeşitli mücevherler olduğunu
gören bir insan, onların kalitesini, "nasıl yapıldığı-
nı" mı sorar, yoksa "bunları benim cebime kim, ne
sebeple koydu" diye mi sorar?

Evet, tam bizim için hazırlanmış, zevkimize göre
çekip çevrilen bir dünyada; cebimize "insan olmak"
gibi paha biçilmez bir değerini koyulduğu şu hayat-
ta, her insan, "Beni kim yarattı? Kim yaşattıyor? Ne
için varım? Nereye gidiyorum?.. Varlık cebime bu
mücevherleri kim koydu?" diye sormaz mı?.. Bunları
sormayanın şu hayatı anlama imkânı olur mu?

Zafer Dergisi işte bu sebeple, neredeyse tek
başına 44 yıldır bunu dert ediniyor, hakikatlere ayna
olmaya çabılıyor. Şükür ki pek çok hayatı aydınlattı-
ğı gibi, bu yolda da Rabbimizin inayetiyle kararlı bir
şekilde yürüyor ve yürüyecek...

•••

Gayret, çalışmak, sefer bizim; zafer Allah'ın...

Selam ve dua ile...

Editör

Suat Ünsal

Dilek ve görüşlerinizi aşağıdaki adrese yollayabilirsiniz:
zaferdergim@gmail.com

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

Ulusal Süreli Yayın

Kasım, 2020

Fiyatı: 10 TL (KDV dahil)

İmtiyaz Sahibi: ZAFER BİLİM KÜLTÜR YARDIMLAŞMA DERNEĞİ İKTİSADİ İŞLETMESİ

Şirket Adına Yetkili: Cavit Çağlar

Genel Yayın Yönetmeni: Prof. Dr. Sefa Saygılı

Yazı İşleri Müdürü ve Editör: Suat Ünsal

Grafik-Tasarım: Ayşe Sevinçgül-Elif Sevinçgül

Abone Servisi: Hatice Garlı - Binnur Eşmeli

abone@zaferdergisi.com

Gerçeğe Doğru Zafer Dergisi

Adres: Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya

Gerçeğe Doğru Zafer Dergisi Bilim ve Danışma Kurulu

Prof. Dr. Alaaddin Başar

Cüneyd Suavi

Dr. Rasim Soylu

Hamza Tekin

Prof. Dr. Osman Çakmak

Prof. Dr. Orhan Batman

Prof. Dr. Sefa Saygılı

Prof. Dr. Fatih Satıl

Prof. Dr. Volkan Tuzcu

Prof. Dr. Niyazi Beki

Prof. Dr. İsmail Kocaçalışkan

Muhiddin Yenigün

Prof. Dr. Âdem Tatlı

Prof. Dr. İbrahim Tekeoğlu

Abone Merkezi ve İletişim Adresleri

Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya

www.zaferdergisi.com

zaferabone@gmail.com

İRTİBAT TELEFONLARI:

0 549 505 60 01 - 02 - 03

Nasıl Abone Olabilirsiniz?

Dergimize abone olmak ve yenilemek için 0 549 505 60 01 tel. arayabilirsiniz.
zaferabone@gmail.com adresine isim, adres, telef. ve e-mail bilgilerinizi yollayabilirsiniz.

Abone Ücretleri

Yurt içi abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): Sadece 120 TL (KDV dahil)

Yurt dışı abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): Avrupa 40 EURO

ABD: 50 USD, Avustralya: 60 AUD

Abone Ücretini Nasıl Ödeyebilirsiniz?

1- Kredi kartı numaranızı bize bildirerek ya da internet sitemizden ödeme yapabilirsiniz.

2- Bir PTT şubesine giderek POSTA ÇEKİ hesabımıza abone ücretini yatırabilirsiniz.

(Lütfen posta çeki üzerine isminizi yazmayı unutmayınız.)

POSTA ÇEKİ HESAP NO: 170 880 68

Alıcı adı: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi

3- Ayrıca aşağıdaki BANKA HESAP nolarına abone ücretinizi ödeyebilirsiniz.

Banka Hesap numaraları

HESAP SAHİBİ: ZAFER BİLİM KÜLTÜR YARDIMLAŞMA DERNEĞİ İKTİSADİ İŞLETMESİ

TL HESAP NUMARALARI

(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)

-Kuveyt Türk Katılım Bankası İBAN: **TR18 0020 5000 0957 7519 4000 01**

-Türkiye Finans Katılım Bankası İBAN: **TR59 0020 6001 0903 7795 3900 01**

EURO ve USD HESAP NUMARALARI

(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)

-Kuveyt Türk Katılım Bankası

EUR: **TR07 0020 5000 0957 7519 4001 02** BIC/Swift Code: **KTEFTRIS**

USD: **TR34 0020 5000 0957 7519 4001 01** BIC/Swift Code: **KTEFTRIS**

08

Kök hücre tedavileri

Dr. Selçuk Eskiçubuk

11

Ümit

Özkan Öze

12

Mor incirler

Doç. Dr. Recep Özdemir

14

Can sıkıntısı

Nihal Balcı

16

Söz incileri

Prof. Dr. Şadi Eren

18

Bilimin

soramadığı soru

Ayhan Küflüoğlu

06

Satır/Arası

Baskı-Cilt: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş. Cihangir Mahallesi Güvercin Caddesi No:3/1
Baha İş Merkezi, A Blok Kat:2 34310 Haremide/İstanbul
www.mega.com.tr Tel: 0 212 412 17 00 Sertifika No: 44452

içindekiler

22

Düşün!

Ömer Sevinçgül

24

Anne ve babalara
20 maddelik sihirli formül
Prof. Dr. Nevzat Tarhan

26

Şefkat kahramanı
İbrahim Yardım

28

Yeni dönemde zaman ve
mekân algısı üzerine
Ayten Yadiğâr

30

Sonbahardan özür
Selim Gündüzalp

32

Hayatınızı hangi duygular
yönlendiriyor?
İnsanın üç duygusu
Prof. Dr. Alaaddin Başar

34

Saman
Senai Demirci

36

Psikiyatrist
Mehmet Tüzün ile
ruh hastalıkları
konusunda konuştuk
Röportaj: Aslınur Bahar

41

Uykusuz adam
Yüksel Karahan

42

İçimizdeki dünya
Mikrobiyota
Prof. Dr. Fatih Satıl

44

Fırıncı ağabey
Cevaplarını bulan bir hayat
nasıl değişti?
Ümit Şimşek

46

Örnek bir insan
Abdülkadir Şen

48

Tarihini unutan
Fransa
İsmail Çolak

52

Tavus kuşları
Elif E. Bayraktar

54

Kur'an'ın benzeri
neden yapılamaz?
Mehmet Kırkıncı

56

Bir dolu rahmet
İ. Erdinç Şumnu

13

Hızır
Örnekler

50

Sayıli sözler

58

DÜŞÜNCELER

60

hal ÇİZGİSİ
OSMAN SÜRÖĞLÜ

Satır/Arası

Nuri Pakdil,

ağır bir tecrübenin damıtılmış meyvelerini sunuyor. Yaşama sorumluluğunun altını çiziyor:

“Hayat, hem yürünülen yoldur, hem taşınan dağ.”

Schopenhauer’in

“

dikkat çektiği ‘diken’ ne kadar çok gülü eskitti, ne kadar çok gülümsemeyi erteletti: “Endişelerimizin ve kaygılarımızın yarısı başkalarının bizim hakkımızda düşündüklerinden kaynaklanır; bu diken tenimizden çıkarmalız.”

Andrey Tarkovski

‘Mühürlenmiş Zaman’da hayatın anlamını mühürlüyor:

“Yaşam mutlu olmak ve hep kazanmak için değil; var olmak ve bir ruh geliştirmek için insana tanınmış bir süreden başka bir şey değildir.”

Borges, Kum Kitabı'nda

“

görmek için ışığın yetmediğini hatırlatır.
Daha fazlasına ihtiyaç vardır:

“Işığın iyi aydınlatmasına rağmen odadaki eşyaları iyi görebildiğime emin değilim. Bir şeyi görebilmek için onu anlamak gerekir. Bir gemi yolcusu halatları tayfalar gibi göremez.” Hz. Âdem'e [as] esmâyı öğretmek, eşyayı anlamak için ve sahiden görmek için gerekliydi demek ki...

Hay, haya ve haysiyet

işaret ediyor İbrahim Tenekeci. Şiirin kalbine çağırırken, Hay isminin iki merkez tecellisi olarak haya ve haysiyeti keşfediyor.

Arkadaşlarla otururken, konuşurken, 'şiiir ve yazıdan ziyade, evvela insanlığa çalışmamız gerekiyor' diyorum: 'Menfaatlerimize yahut bir başkasına değil; derdimize, davamıza kölelik edelim. Yaşama gerekçemiz Hay, haya ve haysiyet olsun.'

Şükrü Erbaş

kalbinin sızısına kulak veriyor,
dünya ötesini hece hece çağırıyor:

“Ey güzelliğin ölümden büyük yaşama gücü
Yalnız ölenler unuttur birbirini
Seni sevmeye yeni başladım.”

BİR HÜCRE DEN HER ŞEYİ YAPAN KİM? KÖK HÜCRE TEDAVİLERİ

DR. SELÇUK ESKİÇUBUK

BİR YETİŞKİN insan; 206 adet kemik, 640 adet kas ve 220 çeşit hücreden ve sistemlerden meydana gelmiş son derece karmaşık, ama birbiriyle tam uyum içinde çalıştırılan bir yapıda yaratılmıştır. **İnsan vücudunda 100 trilyon hücre vardır.** Bunlar, döllenmiş bir hücre olan **Zigot** adlı hücrenin mucizevi değişimiyle yaratılır.

Normal vücut hücreleri çoğalır ama bazıları da hiç çoğalmaz. Mesela **sinir, kas, alyuvar ve üreme hücreleri çoğalmazlar. Karaciğer hücreleri** gibi bazı hücreler ise normalde bölünmez fakat yaralanma veya hücre ölümü gibi sebeplerle kaybedilen hücrelerin yenilenmesi için bölünecek şekilde yaratılmışlardır. **Kemik iliği ve embriyo hücreleri** ise sürekli ve hızlı bölünürler. Bir görevi yapmak üzere özelleşmiş hücreler bir başka hücre tipine de dönüşmezler.

...

Günümüzde bazı hastalıkların tedavisinde insan vücudunda bulunan bazı özel hücreler kullanılmaktadır ki bu hücrelere **kök hücre** adı verilir.

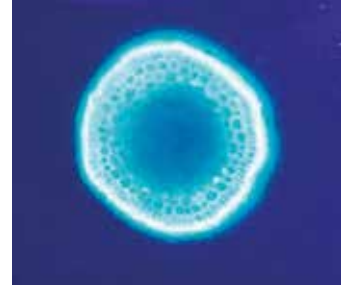
NEDİR BU KÖK HÜCRELER?

BUNLAR vücudumuzda bütün doku ve organların yapımında kullanılan ana hücrelerdir. Henüz farklılaşmamış olan bu hücrelere sınırsız bölünebilme, kendini yenileme, organ ve dokulara dönüşebilme yeteneği verilmiştir. Onlar aldıkları sinyale göre farklı hücre tiplerine dönüşebilecek yapıdadırlar.

Normal Döllenme

Farklılaşma özelliklerine göre veya elde edildikleri yere göre farklı isimlerle anılırlar. Mesela erkeğin spermi ile kadının yumurtası birleştiğinde, yani döllenme meydana geldiğinde oluşan hücre (**zigot**) da tek başına tüm organizmayı mey-

Blastosist

dana getirebilecek genetik bilgiye ve yeteneğe sahip bir kök hücredir.

1- Embriyonel kök hücreler, genellikle günümüzde **tüp bebek** ünitelerinde elde edilirler. Döllenmeden sonraki **ilk 4 gün içinde** oluşan hücrelerin her biri birer kök hücredir ve

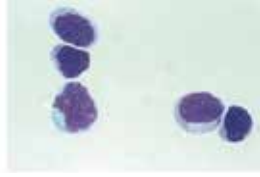
Yumurta hücresine mikroenjeksiyon

Göbek kordonu

Kordondan kök hücre toplanması

Kordon kanı kök hücreleri

her bir hücre ayrı bir organizmayı şekillendirebilecek yeteneğe sahiptir. 5. günden sonra meydana gelen **blastosist** adı verilen hücre kümesinden alınan hücrelerin her birisi embriyonal kök hücresidir.

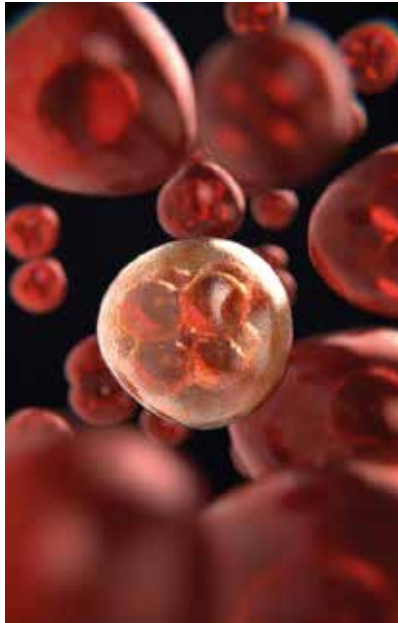
Embriyonal kök hücrelerin telomerleri çok uzun olduğu için çok uzun süre çoğalabilirler. Hatta laboratuvar ortamlarında iki yıldan fazla yaşatılabilirler.

2- Kordon kanı kök hücreleri: Kordon kanı, kök hücreler açısından oldukça zengindir. Bebeğin doğumundan sonra plasenta tarafından kalan kandır, bebek doğar doğmaz, kordon kesildikten sonra ilk 10 dakika içinde kordondan alınır. Alınan kordon ve kordon kanı 26 saat içerisinde laboratuvara gönderilir ve özel yöntemlerle işlenir, uygun

şartlarda dondurulur ve Kordon Kanı Bankası'nda buharlı azot tankı içerisinde saklanır. Dondurulmuş olan bu değerli kök hücreler, gerektiğinde çözülerek kullanılır. Bunların saklanması yalnızca sahibi için faydalı değildir; toplum sağlığı için bazı hastalıkların tedavisinde de kullanılabilir.

3- Kemik iliği kök hücreleri: Kemik iliğinde hücrelerin %1- 0,1'i kök hücre ve öncülleridir. Kemik iliği, kemiklerin

içinde yer alan süngersi dokudur. Kemik iliğinde, kanınızda dolaşan kan hücrelerini ve enfeksiyonlara karşı savaşan bağışıklık hücreleri üretilir.

KEMİK iliği kök hücrelerden zengin olduğu için kök hücre nakillerinde ilk kullanılan kaynak olmuştur. Leğen kemikleri en fazla kemik iliği içerir ve bunlarda yüksek sayıda kök hücre bulunur. Bu nedenle, kemik iliği naklinde en çok leğen kemiğinden alınan hücreler kullanılır. Toplanan ilik filtre edilir, özel solüsyon içeren torbalara konur ve sıvı azot içinde dondurulur. Ilik kullanılacağı zaman normal ısıya getirilir ve tıpkı kan naklinde olduğu gibi alıcıya verilir. Kök hücreler alıcının kemik iliğine giderler ve süreç içinde

kan hücrelerinin yapımına başlarlar.

4- Kan kök hücreleri: Kök hücreler sadece kemik iliğinde değil daha az miktarda dolaşan kanda da bulunurlar. Bunlara periferik kan kök hücreleri denir. Günümüzde değişik ilaçlarla bu kök hücre sayısını artırmak ve bunları toplamak mümkündür. Günümüzde kök hücre naklinde en çok kullanılan yöntemdir.

BU hücreler herhangi bir vericiden alınabilirler. Kemik iliğinin fazla sayıda kök hücre üretmesini sağlamak için önce büyüme faktörü Neupogen (Filgrastim) isimli bir iğne cilt altına günde iki kez uygulanır. Bu ilaç kemik iliğini hızlı bir şekilde yeni beyaz kan hücreleri üretmesi için uyarır.

Kemik iliğinden kök hücre toplama

ILAÇ başladıktan 4 gün sonra kan sayımı ve kök hücre sayısı tayini yapılır. Sonuçlar doğrultusunda yeterli kök hücre toplanabilecekse, kan yoluyla kök hücre toplama işlemi (Aferez) başlar. Kan yoluyla kök hücre toplama işlemi her gün 4-6 saat kadar sürer. Kan, koldaki geniş bir damardan alınarak içindeki kök hücreler ayrıştırılır. Toplanan kök hücreler steril koşullarda bazı koruyucu maddeler katılarak dondurulur. -80 °C donduruculara veya sıvı azot tankına konarak -196 °C'de (sıvı nitrojen) çok uzun yıllar saklanabilir.

4- Yağ dokusu kök hücreleri: Önceleri kök hücreler sadece kemik iliğinden alınıyordu. Kemik iliğine iğne batırmak, biyopsi yapmak, bu az miktarda alınabilen hücreleri haftalarca çoğaltmak riskli bir işlemdi. Son yıllarda öğrenildi ki, kök hücreler yağ dokusunda kemik iliğinden 500 kat fazla miktarda varmış.

HÜCRE öldürmeden yapılan liposuction'dan (yağ emme) elde edi-

len hücrelerin içinden kök hücreler özel bir yöntemle ayrılır ve tedavide kullanılır. Bu yöntem daha ziyade estetik amaçla plastik cerrahide kullanılıyor. Yanık veya trafik kazası gibi durumların sebep olduğu izler veya hareket kısıtlılıkları, romatizmal hastalıkların neden olduğu cilt erimeleri veya yaraları, diyabetik ayak yaraları bu yöntemle tedavi ediliyor.

...

GÜNÜMÜZDE kök hücre tedavisi kan hastalıklarının tedavisinde yoğun biçimde kullanılmaktadır. En çok Lösemi, Lenfoma, Aplastik anemi, Orak hücreli anemi,

Talasemi, Multip Myelom gibi hastalıklarda kök hücre nakli yapılmaktadır. İnmelerde, omurilik yaralanmaları, ALS, Alzheimer ve Parkinson gibi sinir sistemi hastalarında deneysel çalışmalar yapılıyor.

KÖK hücre tedavileri, mevcut diğer yöntemlerin tıkanıdığı noktalarda bazen umut olabilmektedir. Her hastalığın tedavisi kök hücreyle olmuyor. Bazı hastalıklar bu yöntemle tedavi edilecek bazıları için de yeni yöntemler aramaya devam edilecektir. Derdi veren çareyi de verecektir. Çünkü bir hadiste şöyle denilmektedir:

“Ey insanlar tedavi olunuz. Çünkü yüce Allah şifasını vermediği hiçbir hastalık yaratmamıştır.”

Evet bir hastalıktan tedavi olurken şifa verenin kim olduğunu düşündüğümüz gibi, döllenen bir hücreden çoğaltarak akıllı, şuurulu ve ruh taşıyan bir canlı olmamızı kim takdir etti ve bize mesajı ne, onu da düşünelim!

Bir hücreden sizi inşa eden tanımak istemez misiniz? 🤖

Kök hücrelerin saklandığı sıvı azot tankları

Ümit

ÖZKAN ÖZE

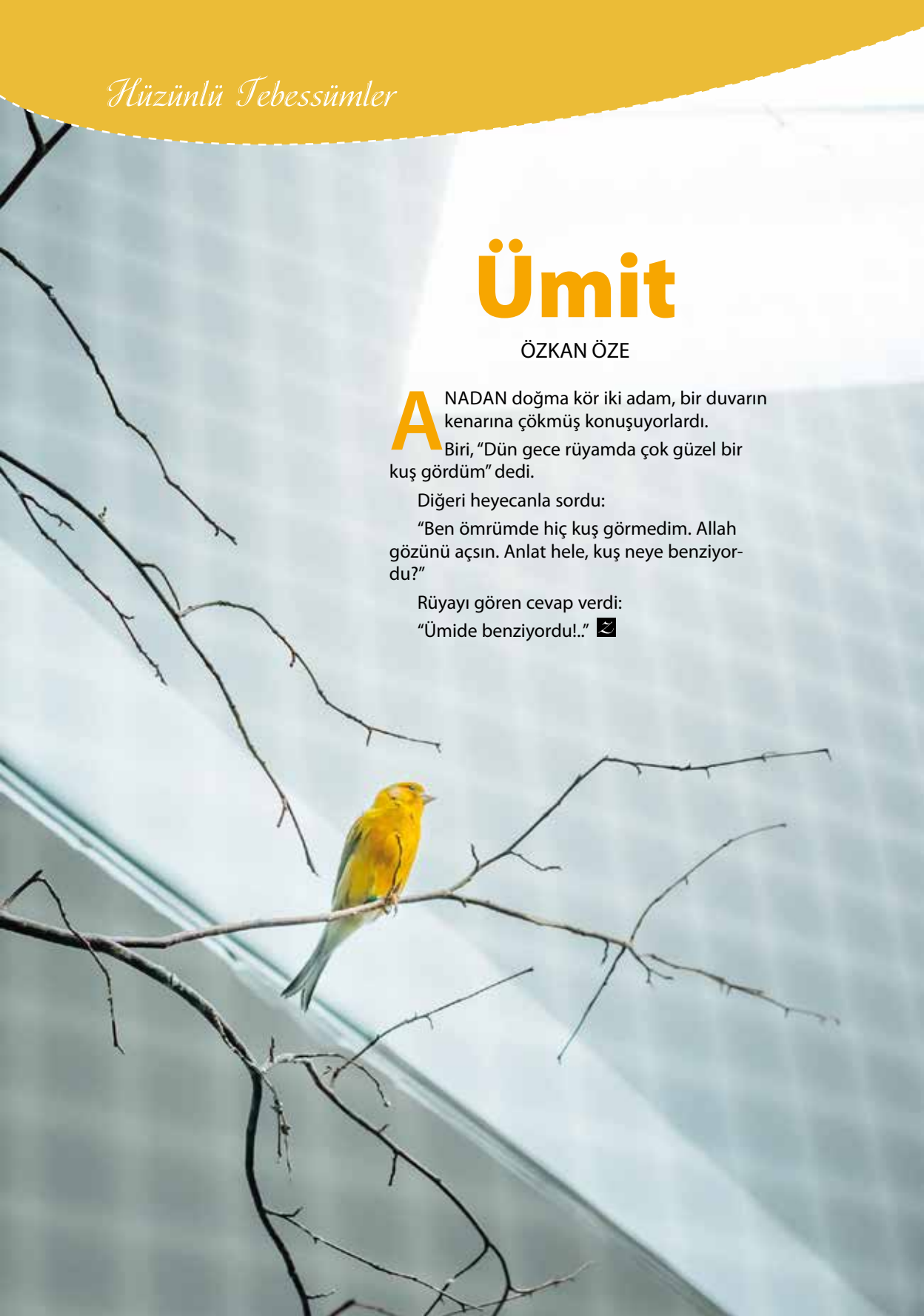
ANADAN doğma kör iki adam, bir duvarın kenarına çökmüş konuşuyorlardı. Biri, "Dün gece rüyamda çok güzel bir kuş gördüm" dedi.

Diğeri heyecanla sordu:

"Ben ömrümde hiç kuş görmedim. Allah gözünü açsın. Anlat hele, kuş neye benziyordu?"

Rüyayı gören cevap verdi:

"Ümide benziyordu!.." 🐦

MOR İNCİRLER

DOÇ. DR. RECEP ÖZDEMİR

BİR tanıdığım oldukça iştah açıcı görünen yabani mor incirlerin resmini paylaşmıştı facebook sayfasında. Güzel bir sunum tabağına koyduğu incirlerin yakın plan fotoğrafını çekmişti. İncirleri seyretmek bile zevk veriyordu; adeta yemek için değil de uzun uza-dıya seyredilmek içinlerdi.

Şekli, rengi, üzerlerinde görünen ince sanatlarıyla o mükemmel incirleri hayranlıkla seyrederken, çocukken yaban inciri toplamaya gittiğimiz günleri hatırladım... Ağustos sonuna doğru, büyük bir maceraya atılır gibi yaban inciri toplamaya giderdik.

Fakat gözüm resmin altındaki yazıya gidince, o güzel hayalin içinden çekip çıkardı beni. Arkadaşım, resmin altında "organik incir" diye bir not düşmüştü. Bu kelime oldukça

revaçta son zamanlarda, moda oldu. Fitri olana yönelik bir müdahale olmadığı bu kelimeyle vurgulanıyor: organik sebze, organik meyve, organik baklagiller, organik çerez, organik süt, yoğurt, peynir, pekmez, pestil... Uzayıp giden bir liste yapabiliriz.

Bütün bunlar aynı zamanda her şeye geniş çaplı bir müdahalenin de göstergesi hükmünde. Neredeyse her ürüne sızmış bir bozulmanın, tefessühün ortasında kalakalmış gibiyiz...

DİYEYEBİLİRİZ Kİ, bu organik ve doğal olma vurgusu başka ve daha önemli şeylere de işaret ediyor. Ya da şöyle de sorarsak karşımıza işin farklı bir görüntüsü çıkıyor: Bu yapay, sahte, doğal olmayan, fitratı (yaratılışı) bozulmuş ürünler

nasil ortaya çıkıyor?.. İşte bizi asıl kaynağa üstteki soru götürüyor.

GERÇEKTEN önemli olan ruhun ve karakterin sağlığı! Organik düşünce, organik fikir, organik ibadet hayatı, organik kültür, nihayet organik kişilik ve organik insan... Dikkat ederseniz; bunlar bozuldu mu, her şey bozuluyor. Peki tarifi nasıl olmalı bu organik insanın?

Organik insan tanımını şöyle yapıyorum: Dünyaya geldiği ilk günkü gibi tertemiz, masum, iç pazarlıksız, garazsız; günaha girse hemen tövbeye temizlenip aslına dönen; ruhu dünyevi olanla enfekte olmamış; gözü-kulağı hayırlara odaklı; baktığında güzel bakma, güzel görme ve nihayetinde güzel düşüncelerle yaşama gayretinde olan insan demektir. Yani fitratını koruyabilmiş, suni olandan uzak durabilmiş insan...

HZ. PEYGAMBER (s.a.s.) şöyle buyurmuştur bir hadis-i şerifinde: "Her doğan, İslâm fitratı üzerine doğar. Sonra, anne-babası onu Hristiyan, Yahudi veya Mecusi yapar." Bu hadis, insanın sahip olduğu dini ve onun yalın halini; doğarken iyilikle donatıldığını, iyilik üzere olduğunu, kötülüğü doğduktan sonra diğer insanlardan öğrendiğini anlatır bize.

Hangi ırktan olursa olsun her insan, ahsen-i takvimde, iyiliğe ve fitrata uygun olana programlanmış olarak dünya hayatına gözlerini açar. Her şey özel bir fitratla yaratılır, insanın da fitratı iyiliğe doğru meyleder; suyun bir cılga bulup aşağıya doğru akması, dumanın yukarıya doğru yükselmesi gibi.

KÂİNATTA DA hep iyilik ve Allah'ın sonsuz merhametinin yansımaları görülür. İnsanın organik hali, kötülük düşüncesiyle dejenere olmamış, günahlarla kalbinin kararmadığı, taşlaşmadığı, insanî duygularının körelmediği halidir. Saf kalmak, kirlenmemek konusunda, gözlerini hayata açtığı gün ile kapadığı gün arasındaki mesafeyi oldukça kısa tutan insan ya da.

Mor yaban incirinin resmi ve resmin altına düşülmüş "organik incir" ibaresi bana ruhun sağlığı için gerekli "organik hayati" hatırlattı. Temizliği bir sinekten, hemcinsini gömmeyi bir kara kargadan öğrenen insan belki de, yakın bir zamanda fitrata uygun bir hayata dönüşü, sarp kayalıklar arasında boy veren yabani mor incirlerden öğrenecektir. ❏

Hazır Cevaplar

NEDİR BU HAYAT?

Birisine "Nedir bu hayat?" diye sorduklarında; "hayat her aynada farklı yansır; herkes kendi penceresinden görür hayatı" diyerek, sözünü Muhammed İkbâl'in şu şiiriyle bitirmiş:

Bir gece bahar bulutu ağlaya ağlaya diyordu ki:

"Bu hayat durmayıp ağlamaktan başka bir şey değildir."

Hızlı koşan bir şimşek parıldadı ve dedi ki:

"Yanlış düşünüyorsun. Hayat bir anlık gülümsemedir."

...

FARKLI YAPAN NEYMiŞ?

Amerikalı şair Robert Frost'a "Sizi farklı yapan nedir?" diye sorduklarında şöyle cevaplamış:

"Bir ormanda yol ikiye ayrıldı ve ben daha az geçilmişinden gittim. Bütün farkı ortaya çıkaran bu oldu işte."

...

KİME ACI, KİME İLAÇ?

İmam Şâfiî (ra) bir sohbetinde buyurdu ki:

"Allah'ın kitabında bir ayet vardır ki, o zâlimin kalbine ok, mazlumun kalbine ilaçtır."

Dinleyenler merakla, "O hangi ayettir?" diye sorduklarında cevabı şu ayet oldu:

"Senin Rabbin, hiçbir şeyi unutmaz."

(Meryem Suresi 64. ayet meali)

“ŞOK EDİCİ” BİR ARAŞTIRMA CAN SIKINTISI

NİHAL BALCI

SADECE korona değil, can sıkıntısı bile bulaşıcı anlaşılan. Korona salgını yaygınlaşıp sosyal hayatta kısıtlamalara gidilmesinin hemen ardından, sosyal medya milyonlarca mesaj ve video ile insanların nasıl sıkıldıklarından bahsediyordu. Sabretmeli, kıymetini bilmeli, evde akıl sağlığını korumak için şunları şunları yapmalıydık...

Rabbimiz hem hastalıktan hem de ekonomik etkilerinden mağdur olan herkesin yardımcısı olsun! Fakat benim şimdi bahsedeceğim insanlar bunlar değil. Çoğunluğu genç, evleri kilolarca pirinç, makarna, onlarca konserve, milyonlarca tuvalet kağıdıyla dolu sağlıklı ve öyle kalmak için sosyal izolasyon yapması gereken insanlar. Üstelik bunlar genel anlamda çok meşgul ve stresli olan, ailelerine yeterli kadar vakit ayıramamaktan şikayetçi insanlar.

YEMEN’DE aç, Çin’de zülüm altında, Suriye’de sınırda değiliz. Pandemi ile birlikte ne olduk böyle? Hiç arayacağımız, hatırını soracağı-

mız kimse, ailecek konuşacak, yapacak bir şeyimiz, süpürecek halılarımız, silecek kapımız camımız, edecek bir duamız, kılınacak kazamız yok muydu?

Neden, kısa sürece bu kadar sıkılmıştık.

İnternette katıldığım dini sohbetlerin de konusu sabır idi. Ama salgının daha ilk haftasında bunca nimet içinde, üstelik de istediğimiz zaman dışarı çıkıp hava alabilir, yürüyüp koşabilirken hemen birkaç günde sabrettiğimiz neydi ki bu kadar? Dışarıda yenen yemeklerden, hazır satın alınan kahvelere kadar en küçük lüksümüzden vazgeçemez miydik?

Bir gün bile bir ekrana bakmadan sessizce “Nereden geldim? Nereye gidiyorum? Neler yaptım? Yaptıklarımın hesabını nasıl vereceğim?” diye düşünemez miydik?

Sessizlik insanları artık korkutuyor sanki. Elimiz kolumuz bir an boş duramıyor.

Konuştuğumuz kimse yoksa, ya bir ekrana bakıyoruz, ya kulağımızda kulaklık bir şeyler dinliyoruz. Bir otobüste, metroda, hastane bekleme odasında, hatta 5 dakikalık bir market kuyruğunda bile bir eğlenceye ihtiyacımız var. Beklerken boş boş bir noktaya baksak, düşünsük, bir insanla göz göze gelsek gülümsesek, hatırını sorsak olmaz mı? Vakit mi kaybederiz yoksa!?

VİRGİNIA Üniversitesinde yapılan bir araştırma bu durumun vehametini gözler önüne seriyor.¹ Science dergisinde yayınlanan makaleye göre insanlar, özellikle de erkekler kendi düşünceleriyle yalnız kalmamak için acı çekmeye bile razı oluyor; hiç bir şey yapmaktan negatifik bir şey yapmayı tercih ediyorlar.

Deney sonuçlarına göre kadınların dörtte biri, erkeklerin ise dörtte üçü, elektroşok

aleti ile kendilerine acı vermediğini yalnız kalıp sessizce kendine düşünmeye tercih ediyorlar. Makalenin başyazarı, psikoloji profesörü Timothy Wilson insanların sessiz bir ortamda oturup, sessizce kendine düşünmelerinin zor bir iş olamayacağını düşündüğünü, fakat araştırmamanın onu şartlattığını söylüyor.

Geniş bir hafızamız, hikaye yazma ve anlatma kabiliyetimiz, bir çok hatıramız, hayallerimiz, planlarımız var. Buna rağmen insanlar, sadece 15 dakika sessiz, kendi kendine oturup kendi düşüncelerinin içinde kaybolmaktan çekiniyor ya da istemiyor.

ARAŞTIRMACILAR “hiçbir şey yapmadan oturmayı” denekler üzerinde kolaylaştırmak için deneyden önce katılanların hazırlanmaları için vakit verirler ve “ne üzerinde düşüneceklerini” de düşünmelerini isterler. Fakat bir plan ile deneye girmek bile bu egzersizin nahoş oluşunu değiştirmez. Hatta deneyi evde tamamlayanlardan bazıları, bir kitap veya telefonlarını alarak hile yaptıklarını itiraf eder ve tatsız bir tecrübe olduğunu söylerler.

İnsanların bir oyalanma ve eğlence ihtiyaçları bariz bir şekilde ortaya çıkınca, deneyi yapanlar ikinci seferde katılanlara odaklanabilecekleri bir şey vermeye karar verirler.

Bu küçük bir alettir ve düğmesine basınca deneğe dokuz voltluk bir elektrik şoku vermektedir. Araştırmacılar ilk başta deneyin gidişatından tam da emin değildirlere. Bu alet işe yarayacak mı kestire-

mezler. Kim bile bile kendine elektroşok yapar ki?

Ama yaparlar...

Üstelik de deneyden önce merak faktörünü ortadan kaldırmak için katılanların denemelerini de sağlar ve sorarlar: “Eğer beş dolarınız olsa ve biri sizi bu aletle şoklasa bunu bir daha yapmaması için kaç dolar verirsiniz?” Çoğu, birkaç dolar vereceğini söyler. Fakat odada 15 dakika düşünme kısmına geçince kendilerini bilerek ve isteyerek şoklamaya başlarlar.

Çoğunluğu bunu yedi kere civarı yapar. Yani yaklaşık 2 dakikada 1. Bir erkek denek 15 dakika içinde kendini 190 kere şoklar. Sonuçta, erkeklerde şoklamanın daha fazla olduğu görülür. Bu, kendini 15 dakika içinde 190 kere şoklamak demek olsa bile, erkeklerin kadınlara nazaran daha fazla uyarıcı arayışı içinde olduğu sonucuna varılır.

Araştırma aynı zamanda gençlerimize, çocuklarımıza faydalı iş ve vazifeler vermediğimizde boş zamanlarını ne ile değerlendirebileceklerini düşünme ve anlama konusunda da ipuçları veriyor.

ASLINDA kendini etrafındaki olaylardan soyutlayıp, düşünebilmek çok önemli bir özellik.

Uyarıcılardan sıyrılıp, geçmişte öğrendiklerini, tecrübelerini şöyle bir değerlendirip olaylara tepki vermek, ani reaksiyonları, sert çıkışları, gereksiz ses yükseltmeleri önlemede çok önemli bir etken.

Bunu yapabilen bir insan teenni ile hareket eder ve öğrendiği bildiği şeyleri daha

rahat hayatına tatbik eder. Ani ve yersiz hatalardan kurtulması daha kolay olur. Robot gibi hareket etmez. Medya ve toplumun onu bildiğinden ters bir yöne doğru sürüklemesine engel olur. Orijinal düşünceler, farklı fikirler üretmesi artar.

İŞTE çok hikmetlerle hayatımızda yerini alan korona böyle güzelliklere de vesile olabilir. Ama evde oturup, kendimizi elektroniklere, sosyal medya ve televizyonlara vermek bu güzel hikmetin kapısını kapatabilir.

Çalışmalar tamamlandıktan sonra sonuçlar yayınlandıktan sonra Prof. Wilson birçok yaşlı insandan “Bu araştırma sonuçları yanlış. Biz şöminenin önünde kendi başımıza oturup düşüncelerimizle baş başa kalıp güzel vakit geçirebiliyoruz,” şeklinde e-mailer alır. Dr. Wilson bu e-mailerin ona yeni araştırmalar için fikir verdiğini söylüyor.

Peki ya siz ne dersiniz? Bugün bir kere de siz denemek ister misiniz? Hep beraber bütün ekranları kapatıp 15 dakika sessizce düşünelim mi? Bakalım biz başarabilecek miyiz?

Kaynaklar:

1. Just think: The challenges of the disengaged mind. Timothy D. Wilson, David A. Reinhard, Erin C. Westgate, Daniel T. Gilbert, Nicole Ellerbeck, Cheryl Hahn, Casey L. Brown, Adi Shaked

Söz İncileri

“Mevcudada iktifa d n-himmetlidir.”

PROF. DR. ŐADI EREN

VAR olanla yetinmek gayretsizliktir. İnsan, çok yönlü ve çok kapasiteli bir varlıktır. Bu cihetle, onun belli bir alandaki cüz’i bir başarıyla teselli bulmak yerine, her alanda büyük olmaya çalışması gerekir.

Eskide “hüsn-i kll” denilen ve günümüzde “toplam kalite” adıyla ifade edilen bir prensibi, kişinin kabiliyet ve kapasitesini değerlendirmesi açısından da ele alabiliriz. Şöyle ki:

Cenab-ı Hak, bütün kemal sıfatlarıyla muttasıftır. Onun bütün isimleri, kemltının birer unvanıdırlar. Mesela O, yaratıcı olduğu gibi, aynı zamanda rızık verendir. dil olduğu gibi, aynı zamanda affedendir. Şekillendiren olduğu gibi, aynı zamanda en güzel renklerle renklendirendir...

HER biri birer sanat harikası olan varlıklardaki mükemmellik, onların yaratıcısındaki mükemmelliği (kemali) en güzel Şekilde tanıtır. Mesela, meyve olarak yediğimiz elma, hem Şekil, hem renk, hem desen, hem gıda... olarak en güzel bir tarzdadır. Onun ağacı, en ideal boyutlardadır; sözgelimi kavak gibi uzun değildir; bir ss bitkisi gibi kısa değildir. Şekil olarak tam bir tenasüp içindedir...

İşte, insan dahi Allah’ın en Őekin muhatabı olarak, “İlahi ahlak” ile ahlaklanmalı, her yönüyle en mükemmel olmaya gayret göstermelidir. İlimde zirvelere doğru yol alan birisi, amelde de zirveyi zorlamalı, bildiği meseleleri ifadede güçlük ekmemeli, beşer ilişkilerde rahat hareket edebilmelidir...  

KAYNANA

HAZIRLAYAN: MURAT PEKTAŞ

AŞÇILIĞIYLA ün yapmış yaşlı bir kadın, akşam yemeğine gelecek olan oğlu ve yeni gelini için yine mutfağına kapanmış, yemek yapıyordu.

Aynı akşam yemeğe bir aile dostu da davetliydi.

Beklenen misafirler gelip sofraya oturduklarında çok şaşırtıcı bir durumla karşılaştılar. Yaşlı kadının o gece yaptığı yemekler değme oburların bile iştahını kapatacak kadar berbattı.

Tatlılar un kokuyordu, patatesler yanmıştı, köfteler ise neredeyse hiç pişmemişti.

Oğlu, yeni gelini ve aile dostu, kadıncağıza durumu fark ettirmek için ellerinden geleni yaptılar; fakat yemek sırasında pek iştahlı göründükleri söylenemezdi.

Nihayet yemek bitti ve yeni evli çift annelerinin ellerini öperek evlerine gittiler. Aile dostları ise biraz daha kaldıktan sonra gitmeyi düşünüyordu. Oğlu ve gelini gittikten sonra, yaşlı kadına:

“Senin harika bir aşçı olduğunu adım gibi biliyorum. Bana söyler misin, bu geceki yemekler neden o kadar kötüydü? Bence ya hastasın ya da bir bildiğin var.” dedi.

Yaşlı kadın gülümseyerek cevap verdi:

“Hayır, hiçbir şeyim yok. Kasten yaptım. Bu yemekten sonra oğlum asla ikide bir annesinin yemeklerini hatırlatıp karısının kalbini kırmayacak...” ☹️

BİLİMSEL TARAFSIZLIK MASAL MI?

BİLİMİN SORAMADIĞI SORU

AYHAN KÜFLÜOĞLU

GEÇENLERDE arkadaşım-
şım ile konuşurken;
"Çocuğu olan birisi-
nin her şeyi bilmesi
gerekir" dedi ve devam etti:
"Çünkü çocuklar sürekli soru-
lar sorup anlamaya çalışırlar:
Güneş neden doğar? Dünya
ne kadar büyük? Mevsimler,
Dünya Güneş'in etrafında dön-
düğü için mi olur? Domates
neden kırmızı, muz neden
sarı, yapraklar neden yeşil?..
İşte böyle, senin karşında bir
allâme var ona göre..."

Gülüştük... Daha sonra
düşündüm de aslında evren
karşısında tüm insanlık olarak
bir çocuktan farkımız yok.
Merak ediyoruz, soruyoruz;
araştırıyoruz, tespitler yapıyo-
ruz. Ve evrenden topladığımız
bilgileri kaydediyoruz. Bunun
sonucunda elimizde biriken
bu bilgiye de "bilim" diyoruz.

ŞİMDİ bir adım geriye
çekilelim ve her şeyi ilk
defa gören, meraklı göz-
lerle evreni anlamaya çalışan
bir insanı hayalen takip ede-

lim. Her hangi bir şeyi ilk defa
görsün; mesela bu bir yumurta
olsun. Yumurta belli bir şekli
olan ve belirli maddelerin, belli
oranlarda bir araya geldiği bir
varlık...

Bir şeyi ilk defa gören
her insanın soracağı sorular
hemen hemen bellidir: "Bu
nedir? Bu neye yarar? Bunu
kim yapmış? Bu şey nasıl
yapılmış, nasıl var olmuş?.."

Fakat bu meraklı insan o
yumurtaya hayret ve hayran-
lıkla sorup anlamaya çalışır-
ken birisi çıkıyor ve diyor ki:
"Olmaz! Bunu kim yapmış diye
soramazsın. Bu inancın konu-
sudur... Kimin yaptığını işin
içine katarsan tarafsız bilgiye
ulaşamazsın!"

"Sen kimsin?"

"Ben bilim adına konuşu-
yorum. Sana her şeyin cevabı-
nı söylerim. Ama dediklerimi
sorgulamadan kabul etmen
lazım."

"Fakat ben bu şeyi tanı-
maya, anlamaya çalışıyorum!"

Kimin yaptığını bilmenin ne zararı olabilir ki!?"

"Diğer sorular sana yeter. Sen nasıl olduğunu anla kâfi! Bu yumurtayı tavuk yaptı ve başka birinin de bir dahli yok!"

"Soru sormanın" bu kadar tepki görmesine şaşırın o meraklı insan, ne olduğunu

"Bize inanırsan tarafsızlığın bozulmaz, Yaratıcıya inanırsan bozulur!"

VE O MERAKLI ve heyecanlı insan, artık eski heyecanını git gide kaybederek bakar her şeye. Ne zaman "Kim yapıyor?" diye içinden soracak olsa hemen o

Bilim/sellik: "Ben evrende, sadece: 'Ne, neden, nasıl, kaç...' gibi soruların cevabını ararım. 'Kim' sorusu; bilgi ve araştırmanın değil, inanç ve teslimiyetin konusu, felsefe ve metafiziğin işi!" dediği için; mantıken gidebileceği diğer zorunlu şık olarak, "kim-sesiz" bir evren ta'rfi yapmıştır bize!

anlamasa da bu her konuda ahkam kesen adama soruyor: "Yağmuru kim yağıdırıyor? Güneş neden doğar? Dünya ne kadar büyük? Mevsimler, Dünya Güneş'in etrafında döndüğü için mi oluyor? Domates neden kırmızı, muz neden sarı, yapraklar neden yeşil?.. İnsanların yüzleri neden farklı?.." Her sorusunda o çatık kaşlı bilimselci, bir sebep söyleyip meseleyi kapatıyor: "İşte bunu bu yaptı, bunu bu yaptı!.. Al sana objektif bilgi. Ancak bunları kim yaptı diye sorarsan, o zaman tarafsız olamazsın."

"Taraf olmak ne ki?.. Neyin tarafı!?"

"İşte öyle bize inanacaksınız; yoksa tarafsız olamazsın!.."

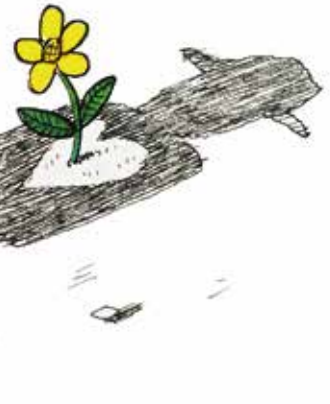
"Ama inanç konusunu işin içine katmamalısın demiştin?"

çatık kaşlı bilimselci adamın hayali karşısına dikilir: "Hayırır!" der, "Kim yapıyor diye sormazsın! Bu bilimsel ve objektif olmaz!"

Ve Küçük Prens'teki "büyüklerin dünyası"na benzer, "bilimsellik dünyası"na karışık gider bizim meraklı kahramanımız.

ASLINDA her birimiz o meraklı insanız. Farkında mısınız bilmem ama; o yasakçı anlayışın salladığı parmak zihin dünyamızı şekillendiriyor.

Kâinattaki varlıkların taklidi olan bir resmi bile, ressamını kabul etmeden, resmi sadece tuval-boya-fırçanın şekil ve hareketlerini anlatarak, neden-nasıl olduğu izah edilemez.

Acaba evrendeki gerçek varlıkların “yaratıcı ve ustası kim?” diye sormadan; sadece “sebebe-sonuç” kurgusuyla anlatarak o sanatlı eserler izah edilir mi!? Akıllı ve insafı bir insan buna inanır mı!?

nılan bir evrende “kim?” sorusuna ihtiyaç olmaz! Bir makine gibi, “otomatik olarak işleyen bir mekanizmanın ve programların (doğa kanunlarının) olduğu bir evrende,” gözlenen bir olaya “fail” aramaya gerek mi vardır!?

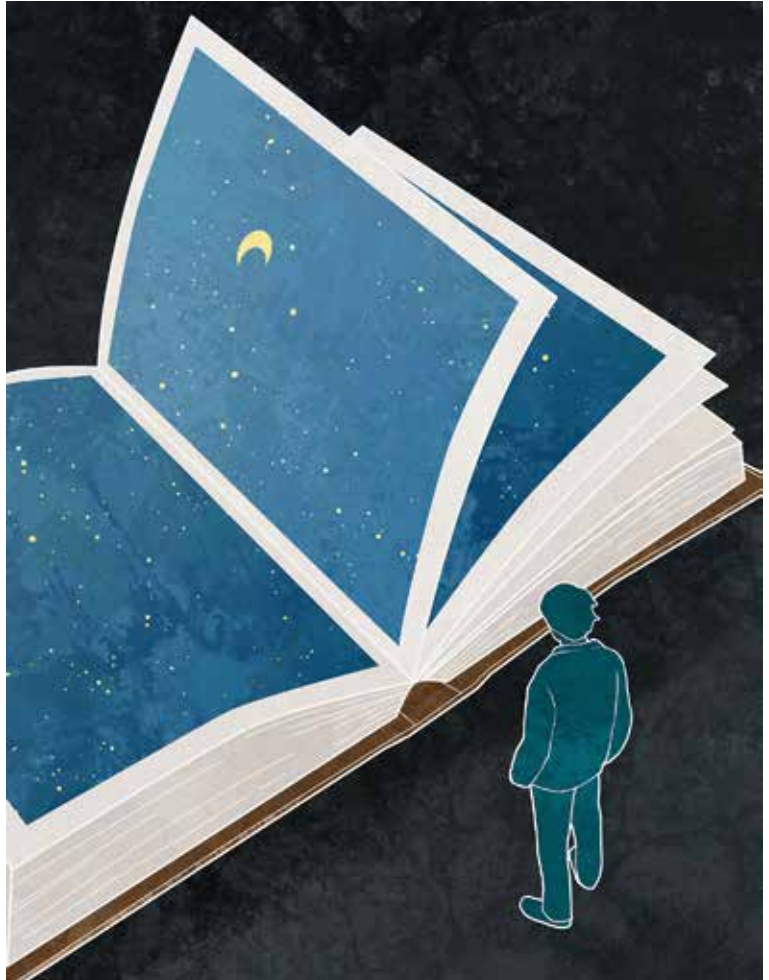
Yani, sözün özü: Bilimsellik Felsefesi, evrendeki her olay veya olguyu, “o işi yapan ve yöneten bir fail yokmuş gibi ve buna ihtiyaç da yokmuş gibi” sadece “neden-sonuç şablonu”yla anlatması; aslın-

HEPİMİZ “Bilimsellik” sihriyle hipnotize edilip büyüleniyoruz! Daha dünyaya gözümüzü açar açmaz, evde, okulda, medyada, milyarlarca kez tekrar ve telkin edilen bilinçaltı mesajlarla zihinimiz formatlanıyor.

Tabiri caizse; aklımız, güya “objektif bilimsellik” denilerek, evreni bir “ateist” gibi görmeye alıştırılıyor.

Mesela “yağmur”un “neden-nasıl”ını anlatan bir bilim veya ders kitabında; “**Bu yağmuru kim yağıdırıyor?**” sorusu, aklımıza bile gelemiyor! Çünkü “bilimsel” olma adına, “neden-sonuç kurgusu”yla anlatılan evrenin bilimsel tasvirlerinde her şey, “Kim?” sorusuna **zaruret ve ihtiyaç yok** gibi anlatılır...

BÖYLECE DE, nedenlerin sonuçları yaptığına ina-

da "bu işin Yararıyla ilgisi yok, bu işi Yararıyla yapmıyor" demektir!

EVET, Bilim'in "bilimsel gözlem bilgisi" diyerek; zihnimize inşa ettiği "evren senaryosu" ile "vahyin bilgi"si arasında ciddi çelişkiler var. Bunun farkında olmamız lazım. Çünkü, "**bilimsellik sihri**" ile algı ve zihnimiz manipüle edildi. Kendi inançsız yorumlarını "Bilim" diye anlatılar. Bu yorumların, "inanıp inanmamaktan bağımsız ve tarafsız olduğuna" inandırıldık! Bize verilen "bilimsel bilgiler"in, "objektif bilgi" olduğuyla kandırıldık!

Oysa bir bilgi ve ifade biçimi, objektif/tarafsız olmaz! İncelediğimiz bir şey; ya yaratıcısı ve yöneticisi "**var**" diye veya "**yok**" diye bakar ve ona göre kanaatimizi ifade ederiz.

Çünkü, dilin mantığı ve mantığın dili icabı, bu iki şıkkin ortası yoktur! Diğer deyişle: bir şeyin yaratıcısı ya vardır, ya yoktur; üçüncü bir şık olamaz!..

'BİLGİ' ALAYIM; AMA İÇİNE 'YORUMUNUZU' KATMAYIN!

1 600-1700'LÜ yıllarda "Rönesans-Reform-Aydınlanma" üçgeninde sistemleşen mevcut "**Bilimsellik**" anlayışı, tüm "**inançlar**"a, bilginin tarafsızlığını bozan bir "**virüs**" muamelesi yaptığı için, kendisini inançlardan arındırarak "inançsızlık" tarafını seçti.

Bunun sonucu olarak da evrenden elde ettiği

"gözlem bilgileri"ni, "**Yaratıcı yok(muş); varsa ve olsa bile evrene karışmıyor(muş)**" önkabülüne göre dizayn etti; bu bilgileri de "ateist-deist" anlatımla ifade etmeyi tercih etti!

Yani kimse yok, kimse yapmıyor, failsiz ve ustasız oluyor, tabiat yapıyor... gibi.

En garibi de bütün bu "ateist ifadeleri" sanki bilimsel olarak gözlenip doğrulanmış, tarafsız bilgilermiş gibi sunmalarındır!

Sonuç olarak: **Bilimsel anlayış**, inançlardan kaçayım derken; 'inançsızlığın' kucakına düştü! Güya, "tüm inançlardan bağımsız ve tarafsız bilgi vereceğim" derken; "ateist,

deist, materyalist, natüralist ve determinist inançların ve felsefelerin" lojistik destekçisi durumuna geldi!

EVET bir yanda bilimsel olma adına çevre baskısı, öbür yanda ise kalbimiz. Kalbimiz hayatı, kâinatı seviyor; sevildiğini hissediyor ve kendisini seveni tanımak istiyor.

Yani kalbimiz bizi İslâm'a çağırıyor! Kâinata, bir Müslüman gibi bakmamızı, her şeydeki kasıtlı yapılaş, iradeyi ve ilmi görmemizi, bütün bunları kimin ve niçin yaptığını anlamamızı istiyor.

Biz bu iki farklı dünya arasında yalpalıyoruz. Bilim'in "tabii oluşum"undan, İslâm'ın "yaratılış"ına; bilimin "tesadüf"ünden, imanın "kasıtlı ihvan ve nimet"ine; "içgüdü ve kendi kendine oluş"tan, "ilham ve sevk-i ilâhî"ye; "doğa kanunları"ndan, "ilâhî irade, ilim ve kudret"e... gelgitler yaşıyoruz!

TAVSİYEMİZ şudur ki; bilimsel anlayışın temsilcilerini kendi inançsız yorumlarıyla başa bırakıp, sizi yaratan ve rahmetiyle yaşatan Rabbinizle aranızda kimsenin girmesine izin vermeyin!..

Ve şunu düşünün: Acaba sizi yok iken yaratan ve her nefes yaşatan Âlemlerin Sahibi Allah, yarattığı evrenin sahipten kabul edilip, o kabule göre yaşanmasına razı olur mu!? 📧

DÜŞÜN!

ÖMER SEVİNÇGÜL

BİR ARAŞTIRMACI, bir yerde arkeolojik kazı yaparken üst üste konmuş elli tane taş görse "Burada bir medeniyet varmış. Birileri bina yapmışlar" diyor.

Fakat milyar çarpı milyarlarca atom taşının planlı bir biçimde örülmesiyle inşa olunan bir bitkinin, bir hayvanın, bir insanın ustasını, sanatkârını, mimarını "Kendi

kendine oldu" söylemiyle görmezden gelebiliyor.

Halbuki kâinatın yapıcısı, yaratıcısı nice alametlerle belli ediyor kendini. Eserlerini birer ayna yapmış. İnsana da görece göz, düşünecek akıl, sezecek kalp vermiş. Yeter ki önyargısız biçimde baksın kişi.

Eserler o kadar mükemmel, o kadar sanatlı, o kadar düzenli ki bu vadede tesadüf beş para etmez.

BİR ADAM düşün... Eline bir tüfek almış, hedef tahtasına ateş ediyor. Etrafındaki seyirciler de dikkatle bakıyorlar.

Birinci atışta hedefi on ikiden vuruyor. Kimi "Aferin, vurdu adam!" derken, kimi de "Tesadüftür canım! Acemi şansı" diyor.

Adam ikinci kez ateş ediyor, yine on ikiden vuruyor. Üçüncü kez ateş ediyor, on iki.

Yüz atış yapıyor, hepsinde de on ikiden vuruyor. Buna tesadüf demek mümkün mü? Diyene gülerler.

Tıpkı bu örnekteki gibi, her iş yerli yerinde yapıyor, her oluş hikmetli, sanatlı, düzenli. Hayat makinesi hiçbir aksaklık olmaksızın çalışıyor.

TEK CANLININ bile bünyesinde, organlarında, dokularında, hücrelerinde milyarlarca mucizevi olay meydana geliyor; her gün, her saat, her dakika. Hepsini yerli yerinde, hepsi yararlı, hepsi sistemli.

Bunun nesi tesadüf!

Belli ki, perde arkasında bir ilim, bir irade, bir kudret var. Eserlerini bir kadere, bir plana göre düzenliyor, yapıyor, yaratıyor.

Toprak, hava, su, ısı, bitki, sözün kısası her şey birer

sebeptir, birer vesile, birer alet, birer kalem. Yazan, yapan, yaratan başkası.

Tüm varlıklar harika yaratılışlarıyla ustalarını haykırırken bu sese ilgisiz kalmak ancak inatla açıklanabilir.

Bu eserleri ve olguları gören ve bilen biri hala inanmıyorsa inanmak istemediği içindir. Ne zaman nesnel düşünmeye, önyargısız bakmaya başlarsa işte o zaman inanması umulur. ☺

BİR ÇOCUĞUN EN BÜYÜK ŞANSI!.. ANNE VE BABALARA 20 MADDELİK SİHİRLİ FORMÜL

PROF. DR. NEVZAT TARHAN

MUTLULUK, başarılı olmak ya da iyi yetiştirilmek çocuklarımız için tek başına yeterli değil. Hem akademik hem de yaşama dair başarı ve mutluluk için bu üçlünün bir arada olması gerekir. Ebeveynlerimize 20 formülden bahsetmek istiyorum. Bir çocuğun en büyük şansı bu düsturları uygulamaya çalışan anne ve babaya sahip olmasıdır:

1 Birinci şansının "Şefkatli ve karakterli bir anne ve baba ile huzurlu bir

ortamda büyülebilmek" olduğunu unutmayınız!

2 Her anne babanın çocuğunun hayatı hakkında her şeyi bilmeye çalışması doğaldır. Şunu bilin ki; çocuk sizin çocuğunuzdur ancak parçanız değildir. Çocuğu öyle yetiştirin ki, kendini hem aileye ait hem de özgür hissetsin. Çocuk aidiyet ve özgürlük duygularını bir arada yaşasın.

3 Anne baba olarak çocuğunuzun mutluluğu için kendi mutluluğunuzu feda etmeniz gerekmez. Her ebeveyn çocuğunun mutluluğu ile kendi mutluluğu arasında denge kurmayı başarabilir.

4 Çocuğunuzun bütün güçlüklerden korumakla sorumlu değilsiniz. Bununla beraber güçlükleri beraber aşmayı öğretmek önemli sorumluluklarınızdan biridir.

5 Bir annenin kolları sıvayıp bütün yükü yalnızca kendi üzerine alarak aileyi rahat ettirmek gibi bir görevi yoktur. Ailece bir takım oluşturup birlikte hayatı gerçekleştirmek hem annenin hem de babanın görevidir.

6 Çocuğunuzun hayal kırıklığına uğratmamak ve yorucu, zor işlerden uzak tutmak gibi bir sorumluluğunuz yoktur; fakat onu hayata hazırlamak çocuğunuza sunacağınız en değerli hizmettir.

7 Çocuğunuza dertlerini söylemesi için izin vermelisiniz ama ona aynı zamanda eleştiri hakkı da tanınmalıdır.

8 Çocuklarınızın size itaat etmesini beklemek ebeveyn olarak en doğal hakkınızdır ancak siz de çocukların kurallara itiraz hakkının olduğunu unutmamalısınız.

9 Çocukların sorunlarını büyük insan gibi dinlemek, ama onlardan büyük insan gibi davranmalarını beklememek gerektiğini her zaman hatırlayınız.

10 Disiplin ve nasihatın kar yağışı gibi olduğunu; yavaş, yumuşak ve devamlı yağarsa tutacağını biliniz. En etkili nasihat örnek olmak, en etkili emir seçenektir.

11 Arkadaşlarıyla ve sosyal hayatlarıyla yakından ilgilenen ama onlara fazla müdahale etmeyen ebeveynin çocuklarının daha iyi yetiştiğini unutmayınız.

12 Temel sorumluluklarınızdan biri, çocuğunuzu hayat köprüsünden geçirmek değil, o köprüden nasıl geçeceğini çocuğunuza öğretmektir.

13 Anne olarak çocuklarınızla ilgilenirken zaman zaman kendinizi evde hapsolmuş ve tutuklanmış hissetmeniz doğaldır. Özgürlük insanı bir haklı ve sıradan olaylardan

zevk almayı başaran kişiler özgürlük-sorumluluk dengisini kendileri ile barışık olarak yaşayabilirler.

14 Anne rolü, baba rolü, eş rolü, iş adamı rolü hepsi kendi şartlarında yaşanmalıdır. Evdeyken dahi yatak odasında, yemek odasında veya misafir odasında rollerin farklı yaşanması gerektiği ve rol paylaşımı unutulmamalıdır.

15 Çocuğunuzun gizli düşüncelerini bilmek gibi bir göreviniz yoktur. Çocuğa özerk alan bırakıp onun kendi gemisinin kaptanı olmasına fırsat vermek ise görevleriniz arasındadır.

16 Zaman zaman çocuğunuzu baş belası olarak görebilir, ona kırıcı sözler söyleyebilirsiniz. Önemli olan daha sonra sevginizin galip gelmesidir ve öz eleştiri yapabilmektir, korkmayınız.

17 Zaman zaman çocuğunuzun sorularını cevapla-

yamayacak kadar meşgul olabilirsiniz; ama ona hak ettiği kadar ilgi göstermeniz gerektiğini unutmayınız.

18 Çocuk eğitiminde sihirli kelimeler: sevgi, ilgi, saygı, sabır ve güvendir. Çocuğunuzun ne düşündüğünü önemseyip ona hissettirmek ve kendisini ifade etmesinde onu cesaretlendirmekle bu sihirli kelimeler harekete geçer.

19 Sabır amaca yönelik olmalıdır; her istediği yapılan çocuk bencil, her şeyine "hayır" denilen çocuk inatçı olur. Dengeyi sağlayınız.

20 En önemli çocuğunuza insani değerleri ve empatiyi öğretmenizdir.

İdeal insan dünyayı değiştirmeye kendisinden başlar. Empatinin anahtar cümlesi:

"Sana yapılmasını istemediğin şeyi kimseye yapma; kendin için istediğin bir şeyi sevdiğilerin için de iste" dir. ☺

ŞEFKAT KAHRAMANI

İBRAHİM YARDIM

AMERİKA'NIN ünlü doğa parkı Yellowstone National Park'ta çıkan bir yangın sonrası görevliler, hasar tespit çalışmaları için ormanda geziyorlardı. Görevlilerin biri, bir ağacın dibinde küller içerisinde neredeyse kömürden heykele dönüşmüş bir kuş gördü.

Kuşun uçup da yangından kendini kurtarmaması görevlinin çok garibine gitmişti. Görevli, elindeki çubukla hafifçe dokundu kömürleşmiş kuşa. Neden uçup gitmediğini de o zaman anladı. Çünkü yanmış kuşa dokunur dokunmaz kuşun kanatları altından üç küçük kuş yavrusunun kıpırdığını gördü.

Anne kuş, Allah'ın kalbine koyduğu o güçlü şefkatle, yanmak pahasına da olsa yavrularını kurtarmayı tercih etmişti.

Evet, "bir valide veledini tehlikeden kurtarmak için hiçbir ücret istemeden ruhunu feda etmesi gösteriyor ki, gerek hayvanlarda gerek insanlardaki annelerin diğer bir adı 'şefkat kahramanları'dır." ❧

YENİ DÖNEMDE ZAMAN VE MEKÂN ALGISI ÜZERİNE

AYTEN YADİĞÂR

PANDEMI süreciyle birlikte uzaktan eğitim hayatımızın bir parçası haline geldi. Kısımle okula başlayan sınıflar olmakla birlikte internet üzerinden yapılan dijital eğitim ile eğitim öğretim faaliyetlerine devam edilmekte. Zihinlerimizde daha çok okul hayatı ile özdeşleşen eğitim öğretimin başka şekilde de mümkün olabileceğini yaşayarak öğreniyoruz.

Bu dönem idareciler, öğretmenler, öğrenciler ve velileri açısından artırılarıyla eksileriyle farklı farklı tecrübe ediliyor. Bakanlık yetkilileri ülkemizin sağlık alanında değişen şartları ve uzman görüşlerini dikkate alarak planlamalar yapıyorlar. Okul idarecileri buna uygun yol haritalarını belirliyorlar. Eğitimciler dijital kaynak ve materyallerle destekledikleri ders anlatımlarını sanal sınıf uygulamaları üzerinden öğrencileriyle paylaşıyorlar. Küçük sınıflardaki öğrencilerin anne baba gözetiminde ve takibinde, yetişkin öğrencilerin ise kendi eğitim hayatlarıyla ilgili daha fazla sorum-

luluk olarak uzaktan eğitim sürecinin bir parçası olmaları gerekiyor.

VELİLERE gelince, onlar da imkânları dâhilinde sürecin takipçisi olmaya çalışıyorlar. Kısacası eğitimin tüm paydaşları için bu yeni dönemle birlikte bir değişim ve dönüşüm rüzgârının başladığını söylemek mümkün.

Zaten hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı, "yeni normal"e alışmak gerektiği de

çeşitli vesilelerle zikredilen bir husus. Henüz yüz yüze eğitimin tam olarak yapılamadığı göz önüne alınırsa, bu durumun bir süre daha devam edeceğini söyleyebiliriz.

...
DİJİTAL EĞİTİM süreci sadece insan davranışlarını ve ilişki biçimlerini değil, klasik eğitim anlayışımızı da etkiliyor. Artık farklı kavramlar ve yaklaşımlar giriyor hayatımıza. Dijital

beceriler ve dijital okuryazarlık bir gereklilik olarak çıkıyor karşımıza.

Öğrencilerin kendi kendini öğrenme, zaman yönetimi ve kişisel kavrayış alanlarında farkındalık kazanması, belli bir yeterlilik düzeyinde olması önem kazanıyor.

Farklı sosyoekonomik şartlara sahip olan toplum kesimleri için eğitimde fırsat eşitliğini zorlaştıran ve bazıları için imkânsız hale getiren bir durum bu aslında. Özellikle maddi anlamda bu eğitim modelini çocuklarına sunmakta zorlanan aileler açısından bakılacak olursa, uygun tedbirler eşliğinde okullarda yüz yüze eğitimin en kısa zamanda başlaması üzerinde tekrar düşünülmelidir.

DİJİTAL eğitim aslında bir süredir sosyal hayatın içinde yaygın bir şekilde tecrübe ettiğimiz sanal dünya uygulamalarının bir boyutu sadece. Bu bütünlük içinde düşünecek olursak hayatın pratiğine yansıyan etkilerinin yanı sıra uzun vadede zihin dünyamızı dönüştürme ihtimalinin bulunduğunu da düşünmek gerek.

Şöyle ki, teknoloji çağında daha çok sanal ağlar üzerinden sanal bağların kurulduğu, insan insana ilişkilerin zayıfladığı bir vasattan geçmekteyiz zaten. Bireysel yetenek ve öğrenme hızına endekslilik bir yaklaşım, bireysel başarı öykülerinin ön plana çıkması demek bir anlamda. Böyle bir durum toplumsal hayatın devamlılığı açısından sosyal bağlarla beslenen kolektif

hafıza ve sosyal dayanışma ruhunun zayıf düşmesine yol açabilir.

INSAN hem etkileyen hem etkilenen bir varlık. Yeni normal dediğimiz çevre şartlarını bir yandan inşa etmeye çalışan insanoğlu, diğer yandan bu çevre şartlarının etkisiyle değişmekte, dönüşmekte. İnsandan başlayan değişim sosyal yapıları ve nihayetinde toplumları yeniden şekillendirmekte.

Kısacası yeni bir dünya kurulmakta. Bu süreçte eğitim oldukça önemli bir toplumsal kurum. Her dünya görüşünün insana, zaman ve mekana dair söyledikleri kurucu aklın unsurları olarak önem kazanıyor. Sanal ortam ve ilişkilere dayalı bir hayat düşündüğümüzde bireyselleşmiş ve belki oldukça benmerkezci, kişisel başarı hikâyesini yazmaya odaklı, sosyal bağları zayıf bir insan tipolojisi canlanıyor gözümüzde.

Sanal ilişkiler üzerinden iletişim halinde olan bu insan tipinin zaman ve mekân algısı da değişimden dönüşümden nasibini alacaktır. Çünkü kendisinin ve muhataplarının içinde bulunduğu sanal ortamlar birbirine gerçek olarak dokunma ve insani paylaşımda bulunma imkânı tanımamaktadır.

SAĞLIKLI insan ilişkilerindeki zemin kayması ve duygusal tatminsizlik neticede yabancılaşma, yalnızlık ve güvensizlik hissini ortaya çıkaracaktır. Bu nedenle insanların gerçek anlamda birbiri ile ilişki halinde olması, insani

paylaşımlarla insanlığın nesilden nesile aktarılması ve aile başta olmak üzere toplumsal hayatın yapıtaşları olan sosyal kurumların sağlıklı işlemesi gelecek adına ümitvar olmanızı sağlayacaktır.

...
BİR KEZ daha anlıyoruz ki, her çağda ve her şart altında "insan" faktörü çok önemli. Her toplum öncelikle kendi ihtiyaç duyduğu insan tipini yetiştirmeyi hedefler. Dijital çağda pandemi sürecinin de zorlamasıyla uzaktan eğitim modeli başta olmak üzere dijital ilişkiler ve çalışma biçimleri hayatımızın bir parçası oldu.

KISA VE UZUN vadede etkilerini yaşayarak öğreneceğimiz bu yeni yaşam biçimlerinin bizi hangi yönde değiştirebileceği hususunda müteyakkız olma ve muhtemel olumsuzluklar karşısında ne yapılabileceği üzerinde kafa yorma sorumluluğumuz var.

Bu noktada Necip Fazıl Kısakürek'in "*Zaman bendedir ve mekân bana emanettir diyen bir gençlik*" vurgusu geliyor hatıra. Sağlam bir zaman ve mekân bilincine sahip kuşakların önemine ve gerekliliğine işaret eden bir ifade bu.

ANCAK bu şekilde köklerinin farkında olmak, içinde yaşadığı topluma ve en geniş manada insanlık ailesine karşı aidiyet ve sorumluluk duyguları ile bağ geliştirmekten bahsedilebilir. Toplumların geleceğe güvenle bakmasının yolu da buradan geçiyor vesselam. ☺

SONBAHARDAN ÖZÜR

SELİM GÜNDÜZALP

YALANMIŞ meğer. Hem de esaslı... Sonbahar şarkılarda söylendiği gibi değilmiş, yemyeşil bahçeler de varmış, tarlalar da. Üstelik sayısız meyveler bu mevsimde geliyormuş...

Ey sonbahar! Evet adı üstünde; bahar. İlkbahar kadar güzel sonbahar! Hep suizanna düştük senin hakkında. Bitip giden yaz mevsiminin ardından bakarken seni göremez olduk. Ayrılık şiirleri yazdık, firak besteleri yaptık senin için. Oysa sen de bahardın; evet son da olsa bahar. Seni yanlış bildim; özür diliyo-

rum seni yaratandan.

Altın sarısı yapraklar üzerine konfetiler gibi dökülüyor. Çılgın gibi neşelenip gülüyorum, kimse görmesin diye de yüzümü saklıyorum. On gün önce dallarını sallasam bir tane yaprak düşmezdi. Şimdi ise bir dokunuşta, hafif bir esintide bile dökülüyor yapraklar. Oysa dün gibi sanki; bir ilkbahar sabahı altında durup seyrederken salâvatlar getirdiğim ağacın yaprakları, şimdi yarışarcasına dökülüyor.

ILKBAHARA sözümüz yok... Fakat sonbaharın da en az onun kadar güzelliği, daveti, çekiciliği, hayreti var. İşte

bu güzel mevsimi; sonbaharı yanlış tanıdık, hata ettik, işte bundan haya ediyorum şimdi.

GEÇENLERDE bir arkadaşla saymaya niyetlendik sonbahar meyvelerini, bitiremedik: nar, ayva, üzüm çeşitleri, incir, mürdüm eriği, kızılıcık, hünnap, böğürtlen, frambuaz, kuşburnu, elma, nar, armut, mandalina, portakal, greyfurt, muz, cennet hurması, kivi, muşmula, kestane ve kuşburnu. Belki unuttuklarımız bile vardır. Karşımıza bu şaşırdığımız tablo çıkınca bir de sebzeleri sayalım dedik: kereviz, yer elması, pırasa,

beyaz lahanaya, kırmızı lahanaya, Brüksel lahanası, brokoli, karnabahar, ıspanak, şalgam, pancar, beyaz turp, siyah turp, kırmızı turp, havuç, balkabağı, tere, maydanoz, marul, biberiye, mantar, domates, patlıcan, taze fasulye, börülce, mısır, dolmalık biber, salatalık, acur, kabak, fesleğen, tere, pazı, roka, maydanoz...

SAY say bitmiyor. Rahmet Hazinesinin Sahibi, sonbaharla da cömertliğini gösterip nice rızıkımızı soframıza koyuyormuş bu mevsimde...

İnsanın pişmanlığı yanıldığını anladığı kadar oluyor. Yanılmışız sonbahar hakkın-

da... Yitirdiğimiz yaza, gelecek bahara bakarken sonbaharı görememiştir. Takdir edememiştir ne büyük bir armağan olduğunu sonbaharın...

Evet gördük, anladık ki, Allah'ın nimetleri kesintisiz, her mevsimde sürüyormuş meğer. Meyveleri, sebzeleri bir yana sarının, turuncunun, kırmızının onlarca tonuyla harika eserlerini sergiliyor Âlemler Rabbi. Kendisini sonbahar tablolarıyla da tanıtır görmek, bilmek isteyenlere.

AMAN yazık etmeyin bu fırsatları, alın ailenizi kırlara çıkın, tefekküre koşun... Esmayı İlahiyenin en güzel yansımaları sonbahar-

da da var. Renkler var; hayatın yeni yeni sayfaları var; planın, tedbirin, zor günlere hazırlığın ibretli örnekleri var...

SONBAHAR! Ah sonbahar! Hakkında suizanna düş-tüğümüz; güz mevsimi, hazan vakti, baş bozumu diyerek hep ayrılık tarafını gördüğümüz sonbahar. Sende visal de çokmuş meğer. Seni yanlış bilmişim; özür diliyorum seni yaratandan.

Söz! Sonbaharı bundan böyle hüznün mevsimi olarak görmeyeceğim. Hak ettiği gibi sanatlı güzelliklerini takdir edeceğim ve nimetlerine şükredeceğim. 🌿

HAYATINIZI HANGİ DUYGULARINIZ YÖNLENDİRİYOR? İNSANIN ÜÇ DUYGUSU

PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

İNSAN RUHUNA konulmuş üç temel kuvve (duygu, güç, yetenek) vardır: Kuvve-i şehevîye, kuvve-i gadabîye ve kuvve-i akliye.

Birincisi menfaatleri celb etme; ikincisi zararları def etme kuvvesidir. Bu kuvvelerin hikmet ve adalet üzere kullanılmasını ise kuvve-i akliye temin eder.

...

ALINTI metinde, "kuvve-i şehevîye-i behîmiye" dalının meyvelerinin "asnamlar ve âliheler" olduğu ifade ediliyor.

Servet ve makam sahibi olma, başkalarına üstün gelme, onlara hükmetme duygusu da kuvve-i şehevîye ile ilgilidir. Bu kuvvenin ölçsüz kullanılmasından tahakkümler ve zulümler meydana gelir. Zalim hükümdarlar ahaliye o derece zulmeder ve onları o kadar aşağılar ki, kendilerine kayıtsız ve şartsız itaat ettirirler ve sanki bir ilah gibi onları sevk ve idare etme yolunu tutarlar. Böylece ken-

"İşte, o şecerenin kuvve-i şehevîye-i behîmiye dalında beşerin enzârına verdiği meyveler ise, asnamlar ve âlihelerdir."

(Bediüzzaman, Sözler)

dilerini putlaştırmış olurlar. İşte asnam, yani sanemler (putlar) ifadesi bu zulümlere bakar. O da şehvet kuvvesinin ölçsüz ve adaletsiz kullanılmasına dayanır.

BUGÜNÜN kısır ve hayvanî şehvet anlayışıyla, kadın aslı mahi-

yetinden çok uzak bir sahaya itilmiş ve bu yanlış anlayışla ibadetvari ama birbirine zıt iki ayrı hal ortaya çıkmıştır.

Birincisi, o sanem-misâllere perestiş eden erkeklerin onlara ibadet derecesinde aşırı ve ölçsüz bir muhabbet göstermeleri, ikincisi de kadınların

onların teveccühlerini kazanma noktasında onlara "hoş görünmek" için "ibadet gibi bir vaziyet takınmalarıdır."

Kadın ve erkek aynı maksat için bu dünyaya gönderilmişlerdir. Bu maksat, Allah'ı tanımaları ve Ona ibadet ederek ebedî saadete vasıl olmalarıdır. Aynı birer cins olarak yaratılmaları insan neslinin devamı içindir. Ne kadının dünyaya gönderilmesinin gayesi erkeği memnun etmek, ne de erkeğin kadını memnun etmektir. Mesut bir aile hayatı içerisinde her ikisi de "cennete lâyık bir kıymet" alırlar. Çocuklarına yaptıkları bütün hizmetler, her ikisi için de sadaka hükmüne geçer. Onlara Kur'anî bir terbiye vermekle bütün peygamberlerin ortak vazifesi olan "hakki tebliğ" şerefine onlar da küçük bir dairede iştirak etmiş olurlar. Bunun yanı sıra, yetiştirdikleri hayırlı çocuklarının bütün sevaplarına ortak olmakla ahiretlerine ayrı bir sermaye tedarik ederler.

DÜNYA hayatından daha çok faydalanmak, her türlü zevklerden olasıya istifade etmek, makam, şöhret ve servet noktasında bütün isteklerini yerine getirmek isteyen insan nefsi, bütün bunları kuvve-i şeheviyesini söz konusu sahalara yönlendirmekle gerçekleştirir.

Bu noktada şehvet duygusu, kötülüğü emreden nefis ile el ele verdiklerinde, o insan her türlü günaha, isyana ve zulme seve seve girer. Bu ise kişinin şu kısa dünya hayatını biraz zevkli ve neşeli geçirmesine karşılık, ebedî saadetine mahveder ve onu cehennem azabına maruz bırakır.

NEFİS VE ŞEYTAN bu noktada kuvve-i gadabiyeyi de istimal ederler. Ancak bu istimal birinciye nazaran çok cüz'î ve sınırlı kalır. O da yine, kuvve-i şeheviyenin tatminine engel olmak istediğinde kendini gösterir. Bunun neticesi bazen zulüm, haksızlık hatta cinayet olsa da bunlar, arz ettiğimiz gibi, sınırlı zararlardır. Kuvve-i şeheviyenin zararları ise sınır tanımaz. Kumar, hırsızlık, ihtikar ve faiz ile haksız kazanç sağlamaktan, rüşvet ile haksız yere makam sahibi olmaya, sefahat ile nice isyanlar sergilemeye kadar uzanan bu sonsuz yıkım faaliyetleri yanında kuvve-i gadabiyeye ile yapılan haksızlıklar ve işlenen günahlar çok cüzî kalır.

Allah Resulü (asm), **"Dünya sevgisi bütün hataların başıdır."** buyururlar. Bu sevgi, kuvve-i şeheviyeden geldiğine göre, bütün hatalar

bu kuvvenin yanlış kullanılmasından doğuyor demektir.

Burada şu hususun altını önemle çizmek gerekiyor:

Bediüzzaman Hazretleri dünya sevgisini üç yönüyle ele alır.

Birisi, esmâ-i ilâhiyeye ayine olma cihetiyle dünyayı sevmek.

İkincisi, ahirete tarla olma yönüyle sevmek.

Üçüncüsü ise ehl-i hevesatın oyun ve eğlence yeri olmaları dolayısıyla sevmek.

İşte hadis-i şerifte "hataların başı" olarak haber verilen sevgi, şehvet kuvvesinin yanlış kullanılmasından doğan bu üçüncü sevgidir. ❏

Fotoğraf: Bekir Tuğcu

Saman

SENAİ DEMİRCİ

O TOYOLDA, sol şeritte seyrederken, karanlıkta önüme aniden kocaman bir karaltı çıktı. Çoluk çocuk arabada uyuyor. Kaçamadım; büyük bir gürültüyle o karaltıya çarptım. Kaçamazdım. Herkes dehşet içinde uyandı. Şükür ki araba devrilmedi, takla atmadı. Telaşla da olsa, en sağa, emniyet şeridine kaçırabildim arabayı. Motor durdu; direksiyon ağırlaştı. İçimden "Motor kesin dağıldı!" diye düşündüm.

Emniyet şeridinde dışarı çıktım; arabayı tahliye ettik. Garip ki arabada ne bir çarpma izi ne bir çizik ne bir çökme vardı. Bir şeye çarpmıştım ama ben! O gürültü hayal olamazdı. Hem araba niye çalışmıyor ki... Çarptığım 'şey'i arabanın altında aradım. Yok! Polis memurları trafiği durdurup geride yol üzerinde, karşı şeritte aradılar. Yine yok!

Anlattığım trafik kazası 15 yıl kadar önce oldu.

Fotoğrafta saman balyasını canla başla, kan ter içinde kamyonun sırtına atan adamın benim kazamla bir ilişkisi yok. Ama o benim o kaza gecesi bilmediğimi biliyor: Saman dağılılabılır, uçuşabilir bir şeydir.

FOTOĞRAFÇI bize "dağılılabılır" olandan umut devşirildiğini, "uçuşabilir" şeylerden hayat umulduğunu fısıldamak istiyor. Bu fotoğrafı ve benzerlerini çeken Dr. Bekir Tuğcu bir beyin cerrahı.

Anladığım kadarıyla açtığı her kafatasında dağılılabılır bir şey görüyor Dr. Bekir. Nezaketle dokunduğu, bisturisini dikkatle dolaştırdığı o et kıvrımlarında hayat saklı, müjde besleniyor, umut ve sevinç akışıyor. Saman balyası gibi insanın bedeni de beyni de. Dağılılabılır ama her şeyi toplayan. Uçuşabilir ama umut bahşeden.

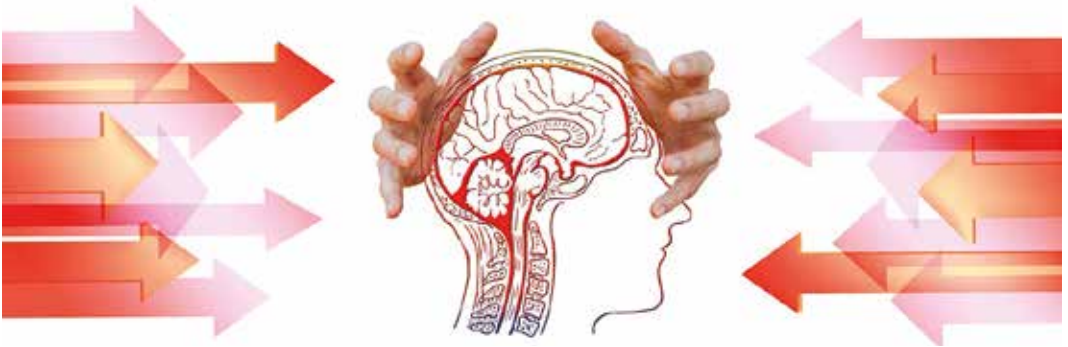
O gece sol şeritte önüme çıkan saman balyasıymış meğer. Kurban Bayramı öncesi saman taşıyan bir kamyonun düşmüş. Arabayla vurunca dağılmış ve hemen sonra uçuşup gitmiş.

Hayatlarımız ve sevinçlerimiz işte böyle. Tozlaşabilir sarı kuru şeyler üzerinde. Dağılması da hayat toplanması da. Sonuçta her fotoğraf da saman balyası değil mi? Zamanla dağılacakları toplama çabası. Beyin cerrahının yaptığını yapıyor fotoğrafçı da. 📷

PSİKIYATRİST MEHMET TÜZÜN İLE

RUH HASTALIKLARI KONUSUNDA MERAK EDİLENLERİ KONUŞTUK

RÖPORTAJ: ASLINUR BAHAR

RUH hastalığı nedir?
Ruh hasta olur mu?

CEVAP: Psikiyatrinin konusu olan ruh, dinin konusu olan ruhtan farklıdır. Aslında psikiyatrik hastalıklar için Batı dünyasında "mental (akılla ilgili) bozukluklar" terimi kullanılır. 'Zihinsel hastalıklar' veya 'Akıl hastalıkları' denilmesi de mantıklı sayılabilir. Yani ortada bir isimlendirme hatası vardır.

Peki nasıl oluyor bu rahatsızlıklar?

İnsan beyninde düşünce,

heyecan, öfke, uyku gibi fonksiyonları düzenleyen merkezler vardır. Bu merkezlerdeki yapısal ve biyokimyasal denge-sizlikler, düşünce ve davranışta bozulmalara yol açar ve psikiyatrik rahatsızlıklar ortaya çıkar. Doğuştan gelen genetik yatkınlık, çocuklukta alınan eğitim, çevre şartları ve kültürle ilgili unsurlar da rahatsızlıkların gelişmesini etkileyen faktörler arasındadır.

PSİKOLOJİ ile psikiyatrinin farkı da çok merak ediliyor.

PSİKIYATRİ tıbbın bir dalıdır. Zihinsel hastalıkların tedavisiyle uğraşır. Psikiyatri uzmanı olmak için Tıp Fakültesi sonrasında uzmanlık eğitimi almak gerekir. Psikoloji ise normal insan davranışlarını inceleyen bir bilimdir. Psikologlar Edebiyat Fakültesi Psikoloji bölümünden mezun olur ve esas olarak insanın normal hayatta karşılaşacağı ergenlik, evlilik, iş değiştirme gibi durumlara uyum sağlama-sı üzerinde eğitim alırlar. Hastalıklar sözkonusu olduğunda ise genellikle bir psikiyatriste

yardımcı olarak görev yaparlar. Bir psikoloğun kendi başına bir hastayı değerlendirip tedavi etme yetkisinin olmadığını ve bunun çok ciddi riskler içerdiğini de söylemek lazım.

A KIL hastalıkları ilaç tedavisi ile düzelir mi?

Tıbbın her sahasında olduğu gibi, psikiyatrik hastalıklarda da ilaç tedavileri vardır ve bazı vakalarda tama yakın düzelmeye sağlayabilirler. Tabii ilaçların istenilen etkiyi göstermesi için belli bir süre geçmesi gerekir. Zira beyinde yıllar boyunca oluşmuş biyokimyasal dengesizliğin düzelmeye, yeni bir denge kurulması zaman alır. Bu süre bazen haftalarla ölçülürken, bazı durumlarda yılları bile bulabilir. Çok görülen bir sorun olduğu için söylemek istiyorum, bir süre ilaç kullanıp kendini iyi hisseden kişi, vaktinden önce tedaviyi bırakırsa, hastalığı büyük bir ihtimalle tekrarlayacaktır. İlaç tedavisinin doktorun önerdiği süre boyunca devam etmesi gerekir. Yıllar içinde gelişen bir rahatsızlığın birkaç gün ilaç almayla kökten bitmesini beklemek, fazla iyimser bir yaklaşım olur.

Psikiyatriste gidenlere bazıları deli gözüyle bakıyorlar. Nasıl çözülür bu önyargı?

Bu durum bilgi eksikliğinden kaynaklanan bir sorun. Bize baş vuranların büyük bir çoğunluğu, çevremizdeki herkeste görülebilecek şikayet-

lerle gelirler. Moral bozukluğu, halsizlik, heyecan, vesvese, korku veya uykusuzluk gibi. Bunların hangisi için 'delilik' diyebiliriz ki?

P SİKİYATRİSTLER için halk arasında kullanılan bir tabir var. "Deli doktorlarının çoğu, kendileri de biraz delidir." denir. Gerçekten böyle midir sizce?

Bu abartılı yakıştırmaların az da olsa bir gerçeklik payı vardır muhakkak. Ülkemizde yapılan bir araştırmada görülmüştür ki, psikiyatri uzmanlığını seçen doktorların bir kısmı, daha bu ihtisasa başlamadan önce ruhsal yönden problemleri olan kişiler. Böyleleri muhtemelen kendi dertlerine de درمان aramak için psikiyatristi seçiyor olabilirler.

Hatta denilir ki, bir üniversitemizin psikiyatri bölüm başkanı, ihtisas için başvuran asistan adaylarına "Hangi probleminizi çözmek için psikiyatrist olmak istiyorsunuz?" diye sormuş. Bir gün bu soruya bir aday "Peki hocam

siz hangi probleminizi çözmek için psikiyatrist oldunuz?" diye sorduktan sonra bu soruyu bırakmış.

Peki bu doğruysa siz hangi sorunlarınızı çözmek için psikiyatristi seçtiniz desem?

Üniversitenin ilk yıllarında geçirdiğim depresyonun, psikiyatristi seçmemde etkisi olduğunun farkındayım. Ancak burada tek faktör kendini tedavi etme arzusu değildir. Daha çok hastalarla empati yapabilmeyle ilgisi var. Yani bir insan hayatı boyunca hiç mide şikayeti yaşamamış ise, mide ağrısı çekenlere yardım etme isteği o denli fazla olmaz. Ama depresyon geçirmiş, onun sıkıntılarını yaşamış ise, depresyon hastalarına yardım etmekten özel bir haz alacaktır. Nitekim göz bozukluğu olanların göz uzmanı, doğuştan kalça çıkığı olanların ortopedist olmaları gibi örnekleri çok gördüm.

K ONUNUN din ile ilgisini de merak ediyorum. Mesela sağlam inançlı insanların akıl hastalıklarına yakalanmaması gerekir sanki. Sizce?

Bir karşı soru sorayım: İnançlı insanlar şeker hastası olamaz mı? Tabii ki olur. Kimse bunda bir gariplik görmez. Öyleyse dindar bir insanın psikiyatrik bir hastalığa yakalanmasını da çok gariptemek lazım. Zira

(bahsettiğim gibi) psikiyatrik rahatsızlıkların çoğu önemli ölçüde fizik bünyeden, yani sinir sistemindeki dengesizliklerden kaynaklanır ve kişinin inancıyla, hayat tarzıyla ilgisiz biçimde ortaya çıkabilir.

herkesçe gözlenen bir olgudur. Hatta çocuk hastalıkları dalındaki bazı yayınlarda, sara (epilepsi) hastası çocuklarda az yemek yeme ve belli gıdaları alma ile karakteristik bir gıda rejimi önerilmektedir. Bu sıkı rejim sonrası vücutta oluşan ketoasidoz halinin,

MESELA Manik-Depresif Hastalık, çoğunlukla görünür bir sebep olmadan, genellikle de mevsimlerle ilişkili olarak seyreder ve bariz biçimde ailesel geçiş gösterir. Doğuştan genetik yatkınlığı olan bir kişi, dengeli yaşayan bir dindar da olsa, manik atak geçirebilir. Ama şu var ki, kişinin hastalığı da sağlığı gibidir. Mesela serseri bir insan bu hastalığa yakalandığında, onabuna sataşıp kavga eder, karşı cinse sarkıntılık eder de, ahlaklı bir insan bu hastalığı taşkın bir şekilde çevredekilere öğüt vermekle, ölçüsüzce yardım faaliyetlerinde koşturmakla geçirebilir.

Yine mesela beyindeki serotonin metabolizmasında bozukluk olan bir kişi, düşünce biçimi ne olursa olsun depresyona yatkın olur. Ancak tabii ki böyle bir hassasiyeti olan kişi, eğer inancından destek alıyorsa, depresyona daha fazla direnebilir de.

Sorduğunuz soruya şöyle ikinci bir cevap da verebilirim: "Yarım doktor candan eder, yarım hoca dinden eder." denildiği gibi, 'yarım inanç' da hasta edebilir. Yarım inanç derken şunu kastediyorum:

Mesela bir insan Allah'ı sadece yasaklayıcı ve cezalandırıcı sıfatları ile tanır, affedici, merhamet edici yönlerini görmezden gelirse, küçük hatalarından dolayı bile kolaylıkla depresyona girebilir. Maalesef toplumumuzda din eğitimi (aileden başlamak üzere) daha çok "böyle giderseniz cehennemde yanarsınız" havasında olduğu için, dindar insanlarda kendini suçlamaya ve depresyona daha fazla yatkınlık vardır bile diyebiliriz.

YİNE DE Peygamber sünnetine uyarak yaşayanların, ruhsal hastalıklara karşı epey korundukları da bir gerçektir. Mesela sabah erken kalkıp sonra yatmamak ve toplam olarak da az uyumak, hem dinimizde tavsiye edilir, hem de depresyona %70 oranında iyi gelmektedir. İskandinav ülkelerinde bu konuda pek çok araştırma yapılmıştır ve "uyku deprivasyonu" (tam veya kısmi olarak uykusuz kalma) bir depresyon tedavisi olarak tıp literatüründe yer almıştır.

Yine oruç tutmanın gergin ve asabi bünyeleri yumuşattığı, birçok ruhsal hastalıkta kısmen düzelmeye sağladığı da

beyindeki düzensiz çalışan hücreleri kontrol altına aldığı düşünülmektedir. Oruç esnasında vücutta oluşan temel değişim de ketoasidozdur zaten. Oruçlunun ağzındaki kokunun sebebi de budur. Yine son yıllarda aralıklı aç kalma (intermittant fasting) denilen oruç benzeri sistemin de, sağlıklı yaşama katkısı sebebiyle giderek popülerleştiğini bilirsiniz.

Yine sık sık suyla temas etmenin gerginliği, stresi azalttığı da bilinen bir gerçektir. Nitekim hırçın çocukların bol bol suyla oynamalarını tüm hekimler önerirler. Veya panik atak dediğimiz aşırı heyecan hallerinde hastanın elini-yüzünü soğuk suyla yıkaması da önerilir; zira gerginliği azaltmaya yardımcı olmaktadır. Hadislerde de öfkelenince abdest almanın tavsiye edildiğini duymuşsunuzdur.

BAZILARI DA "Fazla derin düşünme. Filan kişi dine çok daldı, hatta tarikata girdi, sonra da akıl hastası oldu." gibi yorumlar yapıyorlar.

Hassasiyeti fazla, muvazenesi az, akıl hastalığına

yatkın bazı insanlar, dertlerine derman ararken, "belki dini yaşantıda deva bulurum" diye o yöne meyledebilirler. Ama bazen tabiatlarında var olan dengesizlik yüzünden dini de çarpıtılmış olarak yaşayıp, fayda göremezler. Sonra da, zaten "geliyorum" diyen hastalık açığa çıkar. Ben Allah rızası için değil de, şifa bulmak için tarikata vs. giren birçok insan tanıdım. Çoğu fayda görmediler.

"Hastalık da, şifa da Allah'tandır. İlaç kullanmak şart mı? Dua etmek yetmez mi?" diyenler oluyor, bunlara ne dersiniz?

BU soruya Eyüp Peygamber üzerinden cevap verebiliriz. Hz. Eyüp hastalığı Allah'tan bilmiş, şifa için de dua etmişti ama, ona "tamam, duan kabul oldu, artık şifa buldun" denmedi. Ayağıyla yere vurması, oradan çıkan suyu içip onda yıkanması emredildi. Hz. Eyüp de o şekilde şifa buldu. Burada geçen ayağıyla yere vurmanın egzersize, yerden çıkan suyu içmenin de şifalı kaynak sularına, hatta dolayısıyla ilaçlara işaret olduğu bile söylenebilir.

Madem ki sebepler dünyasında yaşıyoruz, hastalıklar da bazı sebepler vasıtasıyla geliyor, şifa için de sebeplere baş vurmak gerekir muhakkak ki. Zaten hadislerde de "Allah her derde bir derman yaratmıştır. Arayınız, bulunuz." buyuruluyor.

Bu durumda "Şifa veren Allah'tır." diye ilaç

kullanmayı bırakmak, "Rızık verip besleyen Allah'tır." diye yemek yemeyi bırakmak gibi garip olmaz mı? Burayı biraz düşünün bence.

AMA Hz. Eyüp doğal bir vesile ile, kaynak suyu ile şifa bulmuş. İlaçlar ise yapay maddeler değil mi?

İlaçlar uzaydan gelmiyor ki. Dünyada bulunan maddelerden yapılıyor. Kimisi bir madenden, kimisi bir bitkiden, kimisi de bir bakteriden elde ediliyor. Ama o doğal kaynaktan bulunan madde laboratuarlarda geliştirip doz ayarlaması yapıldıktan sonra ilaç haline getiriliyor. Üstelik bu düzenlemeler yapılmadığı takdirde, sorun çıkma ihtimali de çok yüksektir.

Mesela acı düvelek tohumunun sinüzite iyi geldiği bilinir. "Bu tohumun suyu buruna bir-iki damla damlatılırsa iltihabı söker." denir. Fakat ondaki aktif madde o kadar yoğundur ki, biraz fazla damlatırsanız aşırı bir etki yapar ve tehlikeli olur. Bir yakınım bu yüzden ölüm tehlikesi atlattı, oradan biliyorum. Oysa ilaç-

ların dozunu bünyeye göre ayarlamak çok kolaydır.

Üstelik mesela haşhaş da doğaldır ama zararlıdır ve alışkanlık yapabilir. Tütün, esrarı vs. de hatırlayabiliriz.

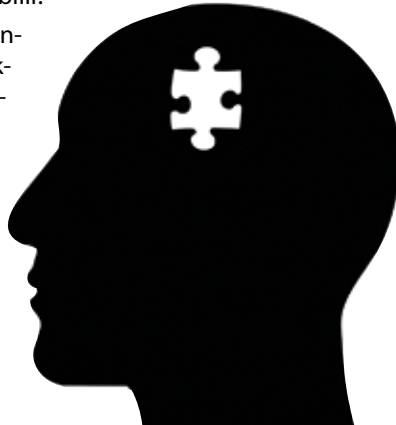
Ama ilaçların da yan etkileri var. Hem bazıları alışkanlık da yapıyor.

C: Kullanılan ilaçlar bazı yan etkiler gösterebilir tabii. Ona bakarsanız aspirin gibi basit ağrı kesicilerin bile yan etkileri vardır. Ama ilaç yan etkilerin pek azı tedaviyi kesmeyi gerektirecek kadar önemlidir. Yan etkiler olduğunda doktorunuza danışır-sanız, doz veya ilaç değişikliği ile sorun kolayca çözülebilir. Ayrıca psikiyatride kullanılan ilaçların sadece çok az bir kısmı alışkanlık yapma riski taşırlar.

PEKİ bu hastalıklar sadece ilaçla mı tedavi edilirler?

Tüm psikiyatrik rahatsızlıklarda iki temel tedavi biçimi vardır: 1-İlaç tedavisi 2-Psikoterapi.

İlaç tedavisi hayli kolay bir yöntemdir ve hastaların çoğunda %70-80 düzelme sağlayabilir. Yani kişi bazen on beş-yirmi gün sadece ilaç almakla, hastalanmadan önceki haline dönebilir. Ama bu, adı üstünde, "hastalan-

madan önceki hal”dir. O duruma dönen kişinin bir süre sonra yeniden aynı rahatsızlığa yakalanması çok büyük bir ihtimaldir. O yüzden, gerçek ve kalıcı bir düzelme için kişinin hayata bakış açısını değiştirmesi, yeni bir düşünce ve yaşama biçimi geliştirmesi gerekir. Bu da ancak psikoterapi ile mümkün olabilir.

P SİKOTERAPİ nedir, biraz açıklar mısınız?

Kısaca söylersek, kişinin duygusal çatışmalarını çözümlen, gerginliğini, moral bozukluğunu azaltan, ruhsal uyumunu ve iç huzurunu artıran, insanlarla ilişkilerini olgunlaştıran tüm teknik ve yöntemlere psikoterapi denilir. Bu tarife göre diyebiliriz ki, kişinin hayatın anlamını kavramasını sağlayan, yıpratıcı olaylara karşı teselli veren, yapıcı davranış ve düşünce şekilleri geliştirmesini sağlayan, başka insanlara karşı tahammülünü, sevgisini, anlayışını artıran her türlü faaliyet, hatta dini bir sohbet dahi terapi sayılabilir. Nitekim batıdaki psikoterapiler papazların günah çıkartma seanslarından ilham almıştır. Ölçülü olmak ve güvenilir kaynaklardan alınmak kaydı ile dini eğitim, hatırı sayılır bir terapi yerine geçebilir.

Uzmanlarca yapılan psikoterapi ise, her görüşmesi en az 40 dakika süren ve

kişinin duygusal çatışmalarının gerçek sebeplerini bulup çözmeye çalışan, iç huzurunu artıran, insanlarla ilişkilerini olgunlaştıran bir süreçtir. Yani kişiyi hastalanmadan önceki halinden de iyi bir duruma getirmeyi amaçlar. Tabir yerinde ise sorunun “dallarını budamayı” değil, “kökünü kesmeyi” hedefler. Ama bunun kolay bir süreç olmayacağı da açıktır.

Ö YLEYSE kişi bir yakınına tüm içindekileri anlatıp rahatlasa, karşısındaki de onu dinleyip teselli verse, bu da bir terapi olmaz mı?

Bu şekilde bir içini boşaltma, geçici bir ferahlama verir sadece. Zaten bu şekilde sorunları çözmek mümkün olsaydı, hemen hiçkimse hastalanmazdı ki. Bizde arkadaştan kuaföre dek dert dinleyecek kişi çok. Ama dertleşme, zorlu durumlarda fazla işe yaramıyor.

İnsan kendi iradesi ile bu hastalıkları yenemez mi?

Kişinin düzelme için gayret göstermesi tabii ki çok önemlidir. Ancak bu gayreti nasıl ve nerede göstereceğini, ne gibi

yöntemler kullanması gerektiğini herkes bilemez. Bir uzmanın yol göstericiliğine ihtiyaç vardır. Öte yandan zaten terapide yapılmaya çalışılan şey, kişinin öğrendiği kadar ayakları üstünde durmayı ve sorunlarıyla baş etmeyi öğrenmesidir, onu da belirtmem lazımdır.

B AZILARI bu tip hastaları hocalara götürmeyi, muska yazdırmayı vs. öneriyorlar. Siz ne dersiniz?

Bu rahatsızlıklar batılılarda da var. Oysa onlar hocaya götürme, okutma gibi yollara baş vurmuyorlar. Peki hastalıkları nasıl düzeliyor? Tabii ki psikiyatrik tedavi ile. Zaten midesi ağrıdığı anda veya gözü bozulduğunda doktora giden bir kişinin, stres veya öfke yaşayınca doktora değil de hocaya gitmesi, biraz anlamsız oluyor. Arabanız için imama, inşaatınız için kasaba danışmadığınız gibi, hastalıklarınız için de doktorunuzdan başkasına fikir sormayın bence. Bu soruya daha ayrıntılı cevabı geçtiğimiz ayki yazımda bulabilirsiniz.

...

Sorularımıza verdiğiniz cevaplar için çok teşekkür ediyoruz. Küçük bir terapi de oldu:)

Ben teşekkür ederim. Zafer okuyucularına faydalı olması temennilerimle...

UYKUSUZ ADAM

YÜKSEL KARAHAAN

BİR ZAMANLAR bir fırında çalışıyordum. 10 kişi çalışanı vardı. Fakat içlerinden birisinin anlaması zor bir hali vardı. Evine gitmiyor, orada uyumuyor, uykusuzluktan dolayı da sarhoş gibi geziniyor; böyle olunca işini de tam yapamıyordu.

Yine bir gece, saat üç dolaylarıydı. Baktım bitkin bir halde oturuyor. Gittim yanına oturdum, hal hatırdan sonra, "Senin bir derdin mi var; bu halin nedir; niye uyumuyorsun?.." diye sordum.

Hafiften tebessüm ederek, çok güzel bir latife yaptı ve dedi ki:

"Uyuyup kötü rüyalar, korkunç kâbuslar göreceğime, uyumam, uyanık dururum daha iyi!"

Ardından durdu ve derin sessizliğe daldı, gözleri buğulandı. Sonra, "Az önce dediğim şaka idi, gerçi şakaların da bir gerçek payı vardır doğru... Gerçek de şu: Gece uyumayan insanların, gündüzlere sığmayan acıları, kederleri vardır."

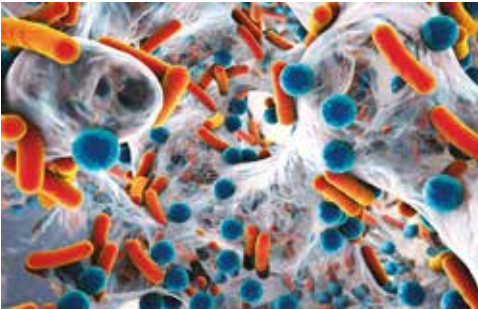
Derdi olduğu belliydi fakat açmak istemiyordu; ben de çok ısrar etmedim. İnşirah suresini hatırladım, kendi kendime, bakalım bu garibi Allah nasıl sevindirecek dedim: "Gerçekten, her zorlukla beraber bir kolaylık vardır." ☺

İÇİMİZDEKİ DÜNYA MİKROBİYOTA

PROF. DR. FATİH SATIL

BEDENİMİZİN içinde muazzam bir canlılar âleminin var olduğunu biliyor musunuz? Sindirim sistemimizde, özellikle de bağırsaklarımızda yaşayan yaklaşık beş yüz çeşit, rakamsal olarak da yüz trilyondan fazla minik canlı yaşıyor. Tıpkı dışımızdaki doğada olduğu gibi içimizdeki doğada da sayısız canlı var. İşte bilim adamları içimizdeki bu doğaya kısaca “mikrobiyota” adı veriyor.

Bedenlerimizi evleri olarak gören trilyonlarca mikroorganizma bunlar... Ve biz, bu canlıların sağlığımızı açısından taşıdıkları önem konusunda her geçen gün yeni bir şeyler öğreniyoruz.

TRİLYONLARCA minik canlıyı muazzam bir denge durumunda içinde barındırma yeteneği ile yaratılan bağırsaklardaki doğal ortamın, yani “mikrobiyota”nın, “Amazon yağmur ormanları”ndan farkı yok.

Burada da, tıpkı toplumsal yaşam ve doğada olduğu gibi; iyiler-kötüler, faydalılar-zararlılar var. Farklı işler yapan,

farklı görevler üstlenen, farklı faydalar ve zararlar verebilen bakteriler, mantarlar ve başka canlılar bağırsaklarımızda anlaşılması güç bir denge içinde yaşamlarını sürdürüyorlar. İşin enteresan yanı onlar da—tıpkı dışımızda olan doğa gibi—hayatta kalabilmek için birbirlerine ve bize göbekten bağlılar.

...

SON zamanlarda gerek medyadan gerekse diyetisyenlerden oldukça sık duyduğumuz “Probiyotik bakteriler” bağırsaklardaki işte bu faydalı mikroplar.

sız olmadığını, küçük-büyük her şeyin bir görevinin olduğunu açıkça göstermektedir.

KÂİNATIN her yerinde olduğu gibi, vücudumuzda da ölçülü bir düzen söz konusudur. Kur'an-ı Kerim'in pek çok yerinde yer yüzündeki ölçü ve düzenle ilgili olarak birçok ayet zikredilmiştir:

"...Her şeyi yaratan ve bir ölçüye göre düzenleyen Allah'tır." (Furkan, 2)

"...Onun katında her şey bir ölçü (miktar) ile dir." (Rad, 8)

"Biz her şeyi bir ölçüye göre yarattık." (Kamer, 49)

Kur'an, sık sık evrendeki ölçü ve dengeyi hatırlatarak, bunlar üzerinde düşünmemizi, dersler çıkarmamızı ister. Bu anlamda bize düşen görev, Allah'ın evrende ve vücudumuzda koyduğu ölçü ve denge üzerinde düşünmek, incelemek, varlıklar âlemi içinde görülen bu dengenin hikmetini araştırmak ve bu düzeni kuran ve yaşatan Âlemler Rabbini eserleriyle tanımak olmalıdır. ☞

Bunlar kötü mikroplarla ciddi bir savaş içindeler. Sayılarının artması lehimize, azalması ise aleyhimize bir gelişme oluyor.

BU canlılar bağırsaklarımızda hem kendi yaşamlarını sürdürüyor hem de bizim sağlığımıza hizmet ediyorlar. Bu canlıların, hem içimizdeki doğal dengeyi korumak, hem de bizi hastalıklardan korumak gibi fonksiyonları var... Bu sebeple, sağlıklı beslendiğimizde, vücudumuzu paylaştığımız mikroorganizmaları desteklemiş ve kendi sağlığımıza da katkıda bulunmuş oluruz.

BAĞIRSAKLARIMIZDA yaşamaya uygun özelliklerle yaratılmış ve hassas ölçülerle yerleştirilmiş olan bu mikroorganizmalar bize, canlı sistemlerde mükemmel bir denge ve düzeni, hiçbir varlığın amaç-

PROBİYOTİK NEDİR?

PROBİYOTİKLER insanlarda çeşitli organların mikrobiyotasını oluşturan bakterilerdir. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre de probiyotikler, yeterli miktarda alındığında bilimsel çalışmalarla insan sağlığına yararlı olduğu ispat edilmiş, canlı bakterilerdir.

Bağırsak mikrobiyotasının dengesi bozulduğunda probiyotiklerin kullanılması faydalıdır. Probiyotikler, bağırsak duvarına bağlanırlar, zararlı mikroorganizmalarla savaşarak mikrobiyota dengesinin geri kazanılmasında vazifelidirler.

Bazı Probiyotik Besinler:

- Yoğurt
- Kefir
- Lahana Turşusu
- Salatalık Turşusu
- Yayık Ayranı
- Çedar, mozzarella ve gouda gibi bazı peynir çeşitleri

FIRINCI AĞABEY

CEVAPLARINI BULAN BİR HAYAT NASIL DEĞİŞTİ?

ÜMİT ŞİMŞEK

Ekim ayı başında vefat eden Mehmet Fırınıc ağabeyimiz hepimizde güzel hatıralar bırakarak ebedi âleme gitti. Rabbimiz, cennette Rasulullah Efendimize komşu etsin. Mekânı cennet, hayatı ebedî saadet olsun inşaallah... Zafer Ailesi olarak, ağabeyimize rahmet, sevenlerine sabırlar diliyoruz.

BEDIÜZZAMAN'IN eserlerinden bir muhteşem eserdi Fırınıc Ağabey. Uzun ve bereketli ömrünün en verimli çağında Risale-i Nur ile tanıştı ve ondan sonra da son nefesine kadar Risale-i Nur'dan ibaret bir hayat yaşadı. Risale-i Nur'u tanımasıyla birlikte değişen sadece kendisi olmadı. Giderken, arkasında bizzat

vesile olduğu güzelliklerle süslenmiş bir dünya bıraktı.

Onu Fırınıc Ağabey yapan macera, merhum Enver Ceylân Hoca'nın engin ferasetiyle yaptığı bir yönlendirme sonucunda başlamıştı. O zamanlar genç bir fırınıc olan İnegöllü Mehmet Nuri Güleç'in zihnini kurcalayan sorular vardı. Allah bir anda her şeyi nasıl görüyor, nasıl

biliyor, nasıl yaratıyor, nasıl yönetiyor; bunların cevabını arıyordu.

ENVER HOCA onu üniversite öğrencisi Nur talebelerine yönlendirdi. Verilen adresteki küçük apartman dairesinde, en gösterişli mobilya olarak bir portakal sandığı ile sıcak bir alâka ve aradığı soruların cevabını buldu genç fırınıc. O sadelik ve sıcaklık mı genç fırınıcın ruhuna aksederek onu kitlelerin Fırınıc Ağabeyi yaptı, yoksa iki sadelik ve iki sıcaklık mı orada buluşup kaynaştı? Bunu kesin olarak bilemesek de, bildiğimiz bir şey var: O buluşma, İnegöllü genç fırınıcın bütün bir milletin Fırınıc Ağabeyi yapan bir sürecin başlangıcı olarak ezelde takdir edilmişti.

Fırınıc Ağabey, Risale-i Nur'u tanıdıktan bir müddet sonra bu harikulâde eserlerin müellifiyle de tanışma ve onun hizmetine girme şerefine erişti. Bu arada, onun mütevazi fırınıcılık mesleği iyice bereketlenmiş ve muhtemelen kendisini büyük servet-

lere ulaştıracak bir tırmanışa geçmişti. Ama o bunu iman hizmetinden kendisini uzaklaştıracak bir tehlike olarak gördü ve fırıncılığı terk ederek kendisini tamamen Risale-i Nur'un hizmetine verdi.

Fırıncı Ağabey sadece kendi işini yapmakla yetinen bir insan değildi; o, planlar kuran, hedefler belirleyen, insanların içindeki kabiliyetlerin kokusunu alarak onlara yol açan, organizasyonlar yapan ve bu plan ve organizasyonlar için sürekli faaliyet halinde bulunan bir insandı.

Kendisinin iki günü değil, iki saati bile birbirine eşit geçmediği gibi, etrafındaki-leri de harekete geçirmesiyle tanınmıştı. Bu özelliği sebebiyle stad ona "zemberek" ve "İstanbul'un Hüsrev'i" adlarını takmıştı. Yine stadın ona verdiği bir nc isminin daha olduğunu söylemişti, ama bunu öğrenmek nasip olmadı.

İNSANLARI harekete geçiren bir özelliği vardı Fırıncı Ağabeyin, ama oturduğu yerden değil! O her zaman her türlü hizmetin bizzat içinde, ortasında, başında, sonunda, her tarafında idi. Onu bazan en yüksek seviyedeki ilim ve sanat erbabı ile sohbet halinde görürdünüz, bazan da Fatih'in sokaklarında medresenin inşaatına sırtında hel taşını taşırken. Bir taraftan imknların en ziyade kısıtlı olduğu zamanlarda Amerika Birleşik Devletlerinde Risale-i Nurla iman hizmetini başlatmak için organizasyonlar yapar, imkânları ve insanları bulup buluşturur, sonra San Francisco yakınlarındaki El

Kendisinin iki günü değil, iki saati bile birbirine eşit geçmediği gibi, etrafındakileri de harekete geçirmesiyle tanınmıştı. Bu özelliği sebebiyle stad ona "zemberek" ve "İstanbul'un Hüsrev'i" adlarını takmıştı.

Cerrito'da faaliyete geçirdiği medrese ve yayınevının mutfağında bulaşık yıkar, onu bitirince de oturup kitap ve dergi formalarını katlardı. Bugün dünyanın neresinde bir Risale-i Nur faaliyeti greceksanız, bilin ki o faaliyeti vcoda getiren halkaların bir yerlerinde mutlaka Fırıncı Ağabeyin himmeti vardır.

FIRINCI AğABEYİN bir özelliği dünyanın dört bir tarafına uzanan büyük hizmetleri ve—stadın tabiriyle—zembekliği ise, en az onun kadar önemli diğer bir özelliği de "küçük işleri" idi. Hatt onu herkesin Fırıncı Ağabeyi yapan asıl özelliği buydu. Tanıdık tanımadık kimin hangi işi düştüyse onunla kendisinin en önemli bir işi gibi meşgul olur ve sonuç alıncaya kadar o iş onun gözünde dünyanın en önemli işi olurdu.

Bu yönüyle Fırıncı Ağabey, Peygamber ahlkının günümüzde pek az bulunan temsilcilerinden biriydi denebilir. Resulullahı anlatan Sahabileri "O, yoksullarla ve dul kadınlarla beraber yürüyüp onların işlerini halletmekten asla yksnmezdi"¹ diyorlar. Mazlumların avukatı merhum Bekir Berk, ona bu özelliği sebebiyle "Somuncu Baba" adını takmıştı. Fırıncı Ağabeyin yanından

geçip de ondan bir iyilik görmemiş kimse görülmemiştir desek, herhalde mbalğa etmiş olmayız.

Gelin görün ki, büyük işlerle meşgul olanlar, Fırıncı Ağabey gibi yurdun ve dünyanın dört bir yanındaki mühim hizmetlere imzasını atmış bir kimsenin böyle ufak tefek işlerle zamanını harcamasına mn veremeyip bu yönünü hep küçümsediler. Kendi dünyalarının küçük işlerinde boğulmuş olanlar da onun büyük hedeflerini ve büyük başarılarını ya anlayamıyor, ya da anlamak istemiyordu.

DÜNYAMIZ bu sabah daha yoksul bir dünya olarak güne başladı. Dünkü dünyamız, içinde Fırıncı Ağabeyi barındıran bir dünya idi; bugünkü dünyamızda artık Fırıncı Ağabey yok. Ve bu, hepimizi çok yakından ilgilendiren bir yoksullaşma.

Ne yazık ki, böyle büyük Őahsiyetlerin müddet-i hayatlarında insanlar onların yokluğunu tasavvur edemiyor. Bu yüzden, onlar gibi olmak ve onlara benzer insanlar yetiştirmek ihtiyacı çok fazla hissedilmiyor. Ama hayatın en büyük gerçeği bir gün o büyük insanları aramızdan alıp götürdüğünde, bir başka büyük gerçeğin ister istemez farkına varıveriyoruz:

Büyük ve küçük âlemlerin her ikisinde birden böyle hedeflerin peşinde koşacak ideal sahiplerine meğer pek çok ihtiyacımız varmış!

Kaynak:
1. Nesi, Cum'a: 31; Drimi, Mukaddime: 13.

Örnek Bir İnsan

ABDÜLKADİR ŞEN

LİSE YILLARINDAN bir arkadaşım vardı. Gayretli, insanlarla diyalogu son derece güzel, farklı üslubuyla dikkatleri çeken, kabiliyetli birisiydi... Şehrimezin köylerinden birine imam olarak atanmış. Vazifesine başladıktan sonra da köye yeni bir cami yaptırmak için harekete geçmiş. Kısa sürede inşaat başlamış.

Ziyaretime gelip konuyu bana da açtı; heyecanla davet etti.

İlk fırsatta köye gittim. Köy girişinde buluştuk. Ardından vazife yaptığı eski camiye geçtik.

Cami kerpiçten yapılmış, çatısı yıkıldı yıkılacak, zemini çöktü çökecek, iç sıvaları artık boya tutmaz olmuş; bina ayakta zor duruyor. Bu hali görünce, gelirken "küçük bir köye yeni bir camiye ne gerek var?" diye düşündüğüm için arkadaşım haksızlık ettiğimi anladım... Ardından köy muhtarına gittik. Hoş sohbet bir insandı. Laf lafı açarken köydeki gençlerden de duyan geldi.

Başta dediğim gibi imam arkadaşım sosyal bir insandır, herkesle çok güzel ilişkiler kurar... Sohbet ilerledikçe öğrendim ki, arkadaşım meğer sadece imamlık yapmıyormuş. Bazen futbol hakemliği, yeri gelince

öğretmenlik, bazen de yüzme hocalığı yapıyormuş. O yüzden köy gençleri tarafından çok sevilmiş.

Hatta kendisine sorulan bir soru üzerine görüşemediğimiz yıllarda neler yaptığını da anlattı. Lisan için önce Suriye de 6 ay kalmış. Mısır el-Ezher Üniversitesinden mezun olmuş. İlk imamlık görevini Almanya'da yapmış. Sonra İngiltere'de de yaklaşık 1 yıl imamlık yapmış... Daha sonra açılan sınavı kazanmış ve bu köye atanmış.

Herkes ve özellikle gençler, arkadaşımın anlattıklarına şaşırılmıştı. Derken, Mustafa isimli gencin espirisi ortamdaki sessizliğe ara verdi:

"Hocam ya!.. Sen zaten bu şehrin evladsın. Bizim köyde görev gelmek için ne diye dünyanın dört bir yanını dolaştın! Direk bu köye geleydin ya!.."

Arkadaşım, ona tebessüm ederek cevap verdi "Sizin gibi gençlere ulaşmam için daha çok diyar gezmem gerekirdi. Ama Allah bana acıdı da buralara erken döndürdü."

...

O gün güzel bir gündü; fakat daha güzeli, insanlara ve özellikle gençlere İslam'ı sevdirecek öğretmen bir insanı gözümle görmek oldu. 📷

Şefkatli Resûl

HAZIRLAYAN: AYŞE ZEHRA

Cenâb-ı Hak (cc) buyuruyor:

“Andolsun size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.”

(Tevbe Suresi, 128)

EBÛ HÜREYRE (ra), Peygamber Efendimiz'e (asm) birgün şunu sordu:
“Yâ Rasûlallah! Nübüvvetle alâkalı ilk gördüğünüz alâmet nedir?”

İki hayatın kurtuluş ve saadet rehberi olan Allah Rasûlü (asm) şöyle buyurdu:

“Ey Ebû Hüreyre! Madem sordun, söyleyeyim. Ben on yaşlarındayken birgün sahrada idim. Başımın üstünden gelen sesle irkildim. Bir adam diğerine sordu:

“Bu, o mudur?”

Öteki cevap verdi:

“Evet, bu odur.”

O zamana kadar hiç kimsede görmediğim yüzler, kimsede bulmadığım ruhlar ve hiç kimsede görmediğim elbiselerle karşıma çıktılar. Yürüyerek bana doğru gelen o iki adamdan her biri, bir kolumdan tuttu, fakat dokunduklarını hiç hissetmedim.

Biri arkadaşına:

“Haydi onu yere yatır!” dedi.

Berberce beni yere yatırdılar. Ben hiçbir zorluk ve güçlükle karşılaşmadım. Yine biri diğerine:

“Haydi göğsünü aç!” dedi ve o da açtı. Fakat ne kan gördüm, ne de bir acı hissettim. Ona yine şöyle dedi:

“Haydi, oradaki kin ve hasedi çıkar!”

O da oradan kan pıhtısı gibi bir şey çıkardı. Sonra onu fırlatıp attı.

“Haydi, şimdi onun yerine şefkat ve merhameti yerleştire!” dedi. Çıkardıkları şey büyüklüğünde ve gümüşe benzeyen bir şey koyduklarını gördüm. Sonra sağ ayağımın başparmağını tutup oynattı ve:

“Haydi selâmetle git!” dedi.

Ben kalkıp giderken içim şefkat ve merhametle dolu idi. Ondan sonra da hep küçüklere karşı şefkat, büyüklere karşı da merhamet hissettim.”

Kaynak: Ahmed, V, 139; Heysemî, VIII, 223.

TARİHİ UNUTAN FRANSA

İSMAİL ÇOLAK

Son zamanlarda Libya ve Doğu Akdeniz meselesi ile Yunanistan ve Ermenistan'la yaşanan krizlerden dolayı Türkiye ile Fransa arasında gergin bir dönem yaşanıyor. Fransa, Türkiye'ye karşı düşmanca siyaset izliyor. Osmanlıların/Türkiye'nin tarihte kendisine yaptığı büyük iyilikleri tamamen unutmuşa benziyor. Hâlbuki Osmanlı olmasaydı; bugün belki de Fransa diye bir devletin olamayacağına tarih şahittir.

Son tahlilde bir kez daha gördük ki, hafıza-i beşer nisyanla malûldür. İşte Fransa'nın nisyan gömüdüğü tarihten ezber tazeleten kesitler:

PADIŞAH GİBİ KARŞILANAN BARBAROS

1 525'deki Pavia Savaşı'nda, Kutsal Roma Cermen İmparatoru V. Charles'a (Şarlken) yenilen ve esir düşen Kral I. François (Fransuva), Kanunî Sultan Süleyman'ın

Muhteşem Süleyman ve 1532'de Almanya Seferinde taktığı muhteşem taç

yardımı neticesinde hürriyetine kavuştu.

Osmanlı'nın, Fransa'ya yaptığı yardımların en muhteşemlerinden biri de, Kral François'ün daveti üzerine Kaptan-ı Derya (Barbaros) Hızır Hayreddin Paşa'nın 1543'te gerçekleştirdiği seferdir. Amaç, İmparator V. Charles tarafından işgal edilen Nice şehrini kurtarmaktı.

NİTEKİM 110 kadırgalık Osmanlı filosu, 29.440 kişilik mürettebatıyla Marsilya'ya ulaştı ve şehri top atışlarıyla selamladı.

Osmanlı donanmasına görkemli bir karşılama merasimi hazırlayan Fransızlar, gemilerine Osmanlı bayrağı çektiler. Hayreddin Reis'i, adeta padişah gibi ağırladılar.

Lakin yaklaşan kış sebebiyle Osmanlı donanmasının Nice'ye geçişi bahara ertelendi. Kış Fransa'da, Toulon Limanında geçirmek icap etti.

Toulon'daki evler boşaltılarak Osmanlı askerleri yerleştirildi.

İKİNCİ İSTANBUL: TOULON

OSMANLI donanmasının gelişiyile ezan sesleri yankılanan ve namaz kılınan Toulon, adeta bir İslam şehrine büründü; ikinci bir İstanbul, Bursa, Edirne oldu.

Kanunî sayesinde esaretten kurtulan I. Fransuva

FRANSIZ Büyükelçi Jean de Montluc, Osmanlı denizcilerinin şehirde estirdiği rüzgâr ve insanî-uhrevî atmosfer hakkında şu izlenimleri aktarır:

“Bu büyük ve güçlü ordu, efendim Fransa kralına yardım için gönderilmiştir. Osmanlıların herhangi bir kimseyi incittiklerine dair şikâyet olmamıştır. Nazik davranmışlardır. İşçileri için aldıkları her şeyi, karşılığında para vererek almışlardır.”

Osmanlı donanması Nice Seferinden Güney Fransa'nın işgalini önleyerek başarıyla döndü.

Kral II. Henry

Batılıların Barbaros dediği Hızır Hayreddin Reis

II. HENRY: TEK ÜMİDİM OSMANLI!

1547'de hükümdar olan II. Henry de devletin varlığını korumanın Osmanlı himayesinin devamından geçtiğini biliyordu. Buna erişmek gayesiyle Kanunî'ye yazdığı mektupta şu yalvarmaklı ifadeler verdi:

“Şimdiki durumda Fransa'nın, Padişah Hazretlerinden başka ümidi yoktur. Eğer biraz para ve mal yardımı yapılırsa, Fransa bundan ebediyen minnettar kalacak ve Osmanlı cömertliği bir defa daha dünyaya nam salacaktır. Bu yardım,

Hızır Reis'in gazalarını anlatan Gazavat-ı Hayreddin Paşadan sayfalar

cihan padişahı için hiç mesabesindedir.”

OSMANLI/KANUNÎ, II. Henry'nin yardım talebine müspet karşılık verdi. Ve temelleri Pavia-Mohaç Savaşlarına dayanan Osmanlı-Fransa ittifakı yüzyıllar boyunca sürüp gitti. 📌

Kaynakça: www.zaferdergisi.com

Nice'ye atılan selamlama güllesi yüzyıllardır ilk atıldığı yerde duruyor

Nice'ye gelen Osmanlı donanmasını gösteren bir Matrakçı tasviri

SAYILI SÖZLER

Kadim bir gelenektir, Askalâni ile şöhret bulan "münebbihat" geleneği. Sözleri "bir" "iki" "üç" diye bölümleyen kitaplar; gerçeğe doğru yürürken adım sayar gibi. Böyle bir sayfa olsun istedik; akılda kalsın, kulağa küpe olsun diye. Dilden dile gezsin, tatlı paylaşımların bahanesi olsun diye...

2

İki şeyi unut, iki şeyi unutma.
Yaptığın iyilikleri unut. Allah'ı unutma.
Sana yapılan kötülükleri unut. Ölümü unutma.

Üç kişi, ancak ikisi
ölmüşse bir sırrı tutabilir.
— Benjamin Franklin

İki büyük nimetim var.
Biri anam diğeri yârim.
İkisine de var hürmetim.
Birisi var etti beni.
Birisi yâr etti beni.
— Neşet Ertaş

Canlılar dört sınıftır:

- Mazur olanlar:** Hiçbir sorumluluğu olmayan hayvanlar.
- Mesul olanlar:** Sürekli sınanan insanlar.
- Mecbur olanlar:** Allah'a itaat üzere olan melekler.
- Matrûd olanlar:** Hayra kabiliyeti olmayan, hep şer işleyen insî ve cinnî şeytanlar.

— Ebu Bekir bin Ayyaş

3

Üç şey düşmanlık getirir:
Nifak,
zulüm
ve bencillik.

İnsanların en mutlusunu;
kalbi hakikati bilen,
bedeni sabreden,
elindekine kanaat edendir.

Üç şey üç şeyle bilinir:

Hilm, öfke anında
Cesaret, savaş meydanında
Kardeşlik, ihtiyaç zamanında

— İmam Gazali

Beş tür tefekkür beş tür güzelliğe analık eder:

1. Allah'ın ayetlerini tefekkür ki, bundan Allah'ın birliği ve yakınlığı doğar.
2. Allah'ın nimetlerini tefekkür ki, bundan Allah sevgisi ve şükran doğar.
3. Allah'ın vaadini tefekkür ki, bundan ahirete rağbet doğar.
4. Allah'ın vaadini/cehenneme dair uyarılarını tefekkür ki, bundan Allah korkusu doğar.
5. Allah'ın ihsanlarıyla birlikte nefsinin kusurlarını tefekkür ki, bundan da hayâ doğar.

5

Bağışlanma istemek nedir biliyor musun?

- **Birincisi**, geçen için pişmanlık duymandır.
- **İkincisi**, günahına ebediyen dönmemeye azmetmendir.
- **Üçüncüsü**, Allah'a, üzerinde bir vebal kalmayınca kadar yaratılmışlara hakkını vermeye söz vermemdir.
- **Dördüncüsü**, yerine getiremediğin her farzın hakkını ödemeyi amaçlamandır.
- **Beşincisi**, haramla elde edilmiş mal üzerine yeşeren eti, deriyi kemiğe yapıştırmınca ve kemikle deri arasında yeni et çıkıncaya kadar hüznle eritmeyi amaçlamandır.
- **Altıncısı**, bedenine isyanın tadını tattırdığın gibi itaatın acısını tattırmandır.

Bunlardan sonra "Allah'tan bağışlanma dilerim" dersin.

— İmam Ali [ra]

TAVUS KUŞLARI

ELİF E. BAYRAKTAR

HER tavus kuşu, bana, döneminin basit mikroskobu ile çalışarak, "Tavus kuşunun tüylerini düşünmek beni hasta ediyor" diyen C. Darwin'i hatırlatıyor.

Evrimcileri hasta eden bu muhteşem kuşlara dair 'şifa' olması niyetiyle bir şeyler yazmak istedim. Konuyu araştırırken evrimci bir sitede Darwin'in yukarıdaki sözünü alâkalı kısa bir açıklama çıktı karşıma. Yine bilimsel hiçbir dayanağı olmayan tam bir evrimci demagojiyle, bu muhteşem yapıya kendilerince bir açıklama getirmişler:

"Darwin, tıpkı gözün evrimiyle ilgili sorunlarını çözdüğü(!) gibi, tavus kuşuyla ilgili sorunlarını da araştırmalarını sürdürerek çözmeyi başarmıştır" cümlesinin ardından, 2000'li yıllarda yapılan bir dizi araştırmanın da bu sonuçları tekrar tekrar doğruladığı ve tavus kuşlarında cinsel seçilimin etkisinin gücünü, kapsamını ve içeriğini detaylandırmayı başarmış olduğu anlatılıyordu. Şu 'müthiş' açıklamaları sizlerin takdirlerinize bırakıyorum:

"Tavus kuşlarının erkeklerinin parlak renkleri ve devasa kuyruklarının genellikle "dişileri etkileme" amaçlı evrimleştiği yaygın olarak bilinmektedir. Ancak bu yapının tek görevi

"O Allah ki, Yaratan'dır, (en güzel bir biçimde) kusursuzca var edendir, 'şekil ve suret' verendir. En güzel isimler Onundur. Göklerde ve yerde olanların tümü Onu tesbih etmektedir. O, Aziz, Hakimdir." (Haşr Suresi, 24)

dişileri etkilemek değildir; aynı zamanda savunma amaçlı da görev görürler. Örneğin kediler gibi tavus kuşları da tehdit altında devasa kuyruklarını açarak olduklarından büyük gözükmeye çalışırlar. İlginç bir şekilde, tavus kuşlarının bu kuyruk tüyleri aynı zamanda "koparılabilir" yapıdadır. Yani koparıldıklarında canları acımaz... Bu durum, söz konusu "abartılı" yapının evriminin, bazı yan adaptasyonlar ve ek faydalarla geldiği fikrini doğrulamaktadır."

"Bu 'bilimsel' açıklamadan ben tatmin oldum" diyebiliyor musunuz? Böyle harika, akılcı ve ilham verici bir tasarım ilk olarak nasıl ortaya çıkmış? Tavus kuşu kendi bedeninde tüyler var edip bunlara renklendirici ya da korunma amaçlı bir özellik katmaya karar vermiş olabilir mi? Sonra da o harika desenleri meydana getirmeyi kendisi ayarlamış olabilir mi? Kısacası bu kusursuz görüntü tavus kuşunun kendi çabasıyla oluşabilir mi? Ya da bu hayranlık uyandırıcı renk uyumu tesadüfen meydana gelmiş olabilir mi?.. Hiç kuşkusuz; hayır.

BURADA tavus kuşunun bazı özelliklerine bir bakalım: Tavus kuşlarının en önemli özellikleri, tarif edilemeyecek güzellikte renklerle süslenmiş bir kuyruğa sahip olmaları. Ancak burada tarif edilen, muhteşem kuyruklarıyla gösteri yapan erkek tavus kuşları.

ERKEK tavus kuşunda her yıl yenilenen yaklaşık 200 kuyruk tüyü var. Tüylerden 170 kadarı göz şeklinde; bunlar 'göz tüyü' olarak adlandırılır. Kalan 30 tüy ise yelpazeye son derece güzel görünen bir dış sınır çizen 'tüyleri'dir. Tavus kuşları kuyruk tüylerini sergilerken ortaya çıkan yelpazede göz tüyleri oldukça düzenli bir yayılım gösterir. Gözlerin her biri

görünür durumdadır; çünkü yelpazede ön sırada kısa tüyler, arka sırada uzun tüyler yerleştirilmiş.

TAVUS KUŞU tüylerindeki desenlere baktığımızda, bunlardaki güzelliklere hayran olmaktan kendimizi alamayız. Bilim adamlarının son araştırmaları, bu desenlerin temelinde şaşırtıcı bir tasarım olduğunu ortaya çıkardı. Bilim adamları, tüylerdeki renklerin temeli için kuvvetli elektron mikroskopları kullandılar. Yeşil erkek tavus kuşunun tüylerinin ana gövdelerinden çıkan kılların üzerindeki daha da küçük tüycükleri incelediler. Araştırmacılar, her biri insan saçından yüzlerce kez daha ince olan İki boyutlu küçük yapıların, tüycükler üzerinde art arda sıralandığını gördüler. Buradaki yapının, ışığı hafif farklı açılarda yansıtarak, renkteki çeşitlenmeye yol açtığı da ortaya çıkarılmış oldu.

GÖRÜLDÜĞÜ gibi tavus kuşlarının tüylerinin çok özel ayarlanmış

simetri, estetik ve altın oran içeren harika desenleriyle özel bir tasarım olduğu çok açık. Belki de yakın bir gelecekte tavus kuşlarındaki bu yapının taklit edilmesi sonucu, rengarenk kaplamalarla yapılmış süs eşyaları görebileceğiz.

Göze hoş gelen desenlerin bulunduğu bir tablonun bir sanatçı tarafından yapıldığı açıktır.

Resim ve desenler nasıl kendisini yapan bir sanatçının varlığını gösterirse, tavus kuşundaki desenler de kendilerini var eden Yaratıcı'nın varlığını gösterirler. Tavus kuşunun tüylerindeki hayret verici yapıları düzenleyen ve

onlardan harika desenler çıkaran, her güzelliğin gerçek sahibi olan Allah'tır. Allah Sanî'dir; benzersiz, kusursuz ve sonsuz tüm güzellikleri sanatının içinde yaratandır. 🏹

Kur'an'ın Benzeri Neden Yapılamaz?

MEHMET KIRKINCI

HER KELÂM (söz), kendisini söyleyenin mührünü taşı-
maktadır. Lisan aynı da olsa, yeteneklerin farklılığı,
ilim ve belâgattaki farklılıklar gibi konular, sözlere
ayrı ayrı mühürler kazandırmakta ve bilenler için, o
sözün kime ait olduğunu âdeta haykırmaktadır.

Meselâ, hepimiz Türkçe konuştuğumuz halde, Yunus
Emre'nin veya Mehmed Âkif'in bir şiirini işittiğimizde bu
şiirlerin şairlerini derhal tanıyabiliyoruz. Demek ki sözlerde
Türkçe'nin ötesinde bir şey var. O da bu zatlardaki kemâlâtın,
belâgatın ve ilmin, sözlerine yansımından ibaret olan bir
mühürdür.

Her ilim ve kemâl ehlinin sözü, sahibinin mührünü taşırsa,
elbette bütün kemalâtın sahibi olan Âlim-i Mutlak'ın kelâmı,
mucize mührünü taşıyacaktır.

Bu sırrı anlamayan ve sözden haberi olmayan bazı kimse-

ler, Kur'an'ın Arapça inzal edilmesi cihetiyle "Aynı lisan dan Kur'an'ın neden benzeri getirilmesin?" gibi cahilce iddiada bulunuyorlar.

Yukarıda bunun cevabını versek de birkaç örnek daha verelim. Meselâ:

İNSANLAR, Cenâb-ı Hakk'ın yarattığı odundan ancak tahta, tahtadan masa ve sandalye gibi şeyler yapabilmektedir. O Kadîr-i Mutlak ise odundan meyve yapıyor, yaprak ve çiçek çıkarıyor. Demek ki iş odunda değil, ustadadır. Aynı şekilde insanlar topraktan çömlek yapmakta, Sâni-i Kâinat olan Allah (cc) ise topraktan insan yapmaktadır.

Şu örneği de verelim: Her elementi bir harf kabul edersek, o Kadîr-i Hakîm bu element harfleriyle bitkileri, hayvanları, insanları, denizleri, yıldızları yani bütün mahlûkatını yazmıştır. Mesela Cenâb-ı Hakk'ın element harfleriyle yazdığı bir kelime olan elmayı düşünün. Bu elmanın insanlarca taklit edilip aynısının yapılması mümkün değildir. Halbuki o elmanın yapılmasında kullanılan elementleri insanlar da eserlerinde kullanabilmektedir.

DEMEKLİ, Allah'ın 'kudret sıfatıyla' yaptığı bir elmayı, bir arıyı, bir insanı, bir güneşi yapamadığımız gibi, 'kelâm sıfatıyla' inzal ettiği Kur'an'ın kelimelerinin, İnsan Suresinin, Nahl Suresinin vd benzerlerini de yapamazız. ❏

Dolu ile Rahmet

İBRAHİM ERDİNÇ ŞUMNU

DEDECİĞİM, "haberler"de duy-dum, yarın gök gürültülü sağanak ve yer yer dolu yağışı bekleniyormuş... Teyzem arabasını kapalı otoparktan çıkarmayacak, eczâneye taksiyle gidecekmiş...

-Tedbirli olmak lâzım elbette...

-Peki, geleceği önceden nasıl biliyorlar?..

-Meteoroloji de bir ilim... Geçmiş tecrübelerin ışığında, gökteki olan biteni değerlendireyorlar... Böylece yakın gelecekteki hâdiseleri tahmin edebiliyorlar...

-Biz de kıyâfetimizi, şemsiyemizi falan ona göre hazırlıyoruz...

-"Dolu" denince, senin yaşlarındayken şahit olduğum ibretli bir sahne gelir hep aklıma:

TEPEDEKİ Bağ Evi'mizdeyiz... Mevsim, yaz sonu falan olmalı... Biz çocuklar, geniş yemyeşil bahçede oyuna dalmışız... Havanın karardığını, serin bir karayelin başladığını hissediyoruz ama, oyunun tadı baskın; pek orali gibi değiliz... Derken, rüzgâr iyice sertleşti... Kuzey yönünden "şakırtılı, çatırtılı" sesler

geldiğini hatırlıyorum... Ellerimize müşfik eller yapıştı ve "Dolu geliyor, dolu geliyor!.." diyerek bizleri tek katlı küçük evimize kaçırdılar!.. Babacığım aceleyle ahşap pancurları kapattı!..

-Eh, artık emniyettesiniz!..

-Biz bütün tedbirleri çabucak aldık, ama bahçede oturan bîçâre tavuklar, kümese kaçmayı başaramadılar... Hoş, yağmura doluya pek aldırır bir halleri de yoktu sanki!.. "Kış, kış, haydi kümesinize!.." gibi ikazlara nedense hiç kulak asmıyorlar... Derken dolu bastırıldı!.. İrili ufaklı taneciklerin arasında hiç görmediğim büyüklükte dolu "gülleleri" sağa sola düşüyor!.. Evimizin çatısından ürkütücü sesler geliyor!.. Bir ara, korkuluktan seken irice bir dolu tanesi, kırk beş derece dışa eğimli pancur kanatlarının arasından geçerek, camı kırdı, içeriye düştü!.. Alman Harbi yıllarındayız, sinirler bozuk... İçeriye dolu değil de sanki bomba düşmüş gibi kopan feryatları, çığlıkları tahmin edebilirsiniz!..

-Ay Dedeciğim!.. Ben işin hikayesiyle bu kadar paniklediysen, sizler kim bilir ne korkmuşsunuzdur... Sonra ne oldu, tavuklar ne halde?..

-Camdan dışarıya bakıyo-

ruz... Fukarâ tavukçukların hayâtından endişeliyiz... Fakat, kimsenin akıl erdiremediği işler oluyordu!.. Dolu başlar başlamaz, çil horoz daha önce hiç duymadığımız tuhaf bir ses çıkardı!..

HOROZLARIN, her zaman, bir tehlike sezdiğinde verdiği "alarm" sesini hepimiz biliriz... "Gaark" diye, kalın titrek bir ötüşle, sürüsünü teyakkuza geçirir!..

Ama bu seferki, sanki daha boğuk, daha şiddetli, değişik bir sestir!.. Sesi duyan tavuklar, yeni yetme piliçler ve tabii horozun kendisi, hepsi birden gagalarını minâre alemi gibi dimdik havaya kaldırdılar. Kanatları, "hazır ol"da duran askerler gibi vücûda yapışık ve aşağıya uzanmış, hiç kımıldamadan, dolu geçene kadar öylece beklediler!..

Dolu geçince horoz, "başka makamdan" değişik, bir ses daha çıkardı. Bunu duyan sürü, "rahat!.." komutu almış gibi, hiçbir şey olmamışçasına, buz taneciklerinin arasında tasasız, elemsiz otlamaya devam etti!..

-Ne acayip bir olay bu Dedeciğim!.. Keşke ben de olsaydım da görseydim!..

-Sohbetlerimizde geçen

bahisler ışığında bu hâdiseyi yorumlamaya çalışırsak, sâdece seyretmekten çok daha fazlasını elde edebiliriz Yavrum!..

-Ne gibi?..

-Düşün ki, tavuklar, kendilerini sakatlayacak, hattâ öldürebilecek, cevizden büyük o dolu tanelerinden korunmak için mümkün olan en iyi pozisyonu alıyorlar... Bir minâre şekline girerek, Rahmetli Babacığımın orada dediği gibi, evvelâ "hedef küçültüyorlar"... Sonra, gagalarının yukarı dikili olmasıyla, muhtemel bir dolu darbesini sağa sola aksettirerek başlarının ve vücutlarının korunmasını sağlıyorlar!.. Hârika bir çözüm!..

-Bu taktikleri, Ertuğrul Bey'in bile bildiğini sanmam!..

-Düşünürsek, tavuğun meydana getirdiği "koni"nin eksenine, çarpan dolu tanesinin "ağırlık merkezi" tam olarak çakışırsa, belki o zaman tavuk, tehlikeli bir darbe almış olur!.. Bu ise, milyonda bir ihtimal!..

-Dedeciğim, iyi hoş da, sağlığıyla meşhûr şu tavukçular, bu anlattığın, ama benim pek anlayamadığım karışık problemleri nasıl çözüveriyorlar?.. Hani, analarından göre göre öğrendiler desek, belki elli nesil önce yaşamış anaları bile, böyle bir olayla karşılaşmamıştır... Bana bahsettiğin Evrim'ler Devrim'ler filân da senin tâbirinle "sadra şifâ" olamaz!..

-“Sebepler” aradan bir bir kalkıyor gâlibâ... Müsebbibü’i-Esbâb görünüyor!..

-Bana ezberletmiştin Dedeciğim:

Gökten damla damla bin âyet gelir,

Sebepler tükenir, inâyet gelir!..

-Evet Güzel Kızım!.. Dolu başlarken horoz, sesli, cehri bir zikirle kendi lisânıyla, "Has duur, Haydi yâ Allah!" dedi, hepsi "esas duruş"a geçti!.. Kürelerden zerrelere kadar her şeye hükmeden Rabbimiz, onları dolu darbe-lerinden böylece muhâfaza etti... "Hafız" ismiyle korudu, kolladı!..

Dolu dindi... Horoz, "Serzâkir" olarak bu defa "İllâllaah!.." dedi; zikir halkası dağıldı, rızık peşine düşüldü... Hem bilmeliyiz ki, tavuklar, yemlenmek için gagalarını yere her vurup kaldırdıklarında, başlarını sağa sola sallayan dervişler gibi: "Yâ Rezzâk, Yâ Rahman, Yâ Rahîm!.." derler!..

-Dedeciğim... Tavuklarımız kurtuldu ama, çevrede bir

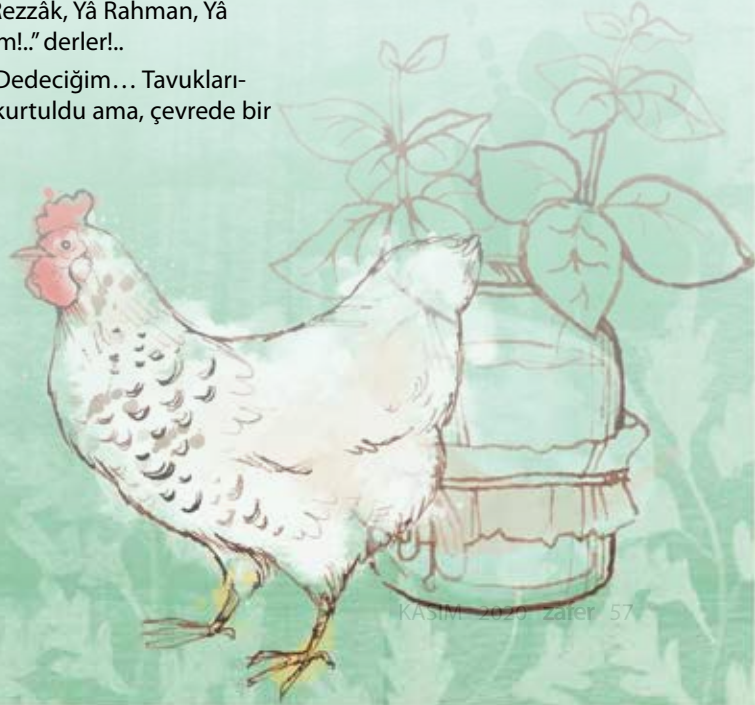
hayli hasar olmuştur!..

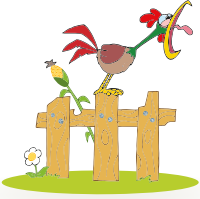
-Olmaz olur mu?.. "Çapraz ateş"le kırılan camımızı da sayarsak, bağda sağlam tek salkım üzüm kalmadı... Kiremitlerin çoğu kırıldı!.. Duyduk ki, köyde, ikinci defa kırılan bazı koyuncuklar telef olmuş!.. Başlarını birbirinin altına saklamaya çalışsalar bile, vücutları korunaksız kalmış olmalı!..

KIRKILMAYANLAR ise, sırtlarındaki, yastık gibi yumuşacık tüyleri sayesinde, işi hafif bir patırtıyı atlatmışlar demek...

-Dayım da arabasının üstüne kalın yün battaniye örtmüş... Koyuncukların yünü, hem kendilerini, hem de arabalarımızı koruyor!.. Bizler ise, bazan dikkatsiz davranarak, onları tehlikeler karşısında böyle çâresiz bırakabiliyoruz!..

- Bize verilen nîmetleri, isrâf etmeden, iktisat ederek kullanmalıyız Canım Kızım... Olan biteni de, Rabbimizin "şefkat tokadı" bilip, hâlimizi islahaya çalışmalıyız!.. ☺

DÜŞÜNCELER

HAZIRLAYAN: UĞURKAN ÇOT

İNSANIN GAYRETİ, ONUN KANADIDIR.

Hz. Mevlana (ks)

**BİR ÇOCUĞA BİRAZ SEVGİ VERİN;
SİZE ÇOK DAHA FAZLASINI VERECEKTİR.**

J. Ruskin

**DEVLER GİBİ ESERLER BIRAKMAK İÇİN
KARINCALAR GİBİ ÇALIŞMAK LAZIM.**

Necip Fazıl Kısakürek

**GÜN IŞIĞINA LAYIK OLMAYAN NİCE İNSAN VAR AMA
ALLAH'IN GÜNEŞİ YİNE HER GÜN DOĞAR.**

Seneka

**AKILLI İNSAN NASIL KONUŞACAĞINI BİLİR.
HİKMETLİ İNSAN İSE NASIL SUSACAĞINI DA BİLİR.**

Aliya İzzetbegoviç

GÖKYÜZÜ GİBİ ŞU ÇOCUKLUK, HİÇBİR YERE GİTMİYOR.

Edip Cansever

**BİZİM İÇİN MUTLULUK; DENİZ, GÜNEŞ VE KUM DEĞİL;
ALLAH, İNSAN VE TABİAT ÜÇGENİNDEDİR.**

İbrahim Tenekeci

**Yaşım ilerledikçe
daha çok anlıyorum
Ne büyük nimet olduğunu ah
ey güzel gün**

— Cahit Sıtkı Tarancı

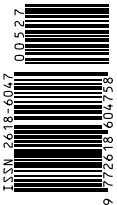

www.zaferdergisi.com

ABONELİK İÇİN İRTİBAT TELEFONLARIMIZ:

0 549 505 60 01 - 02 - 03

9 772618 604728

www.zaferdergisi.com

www.zaferdergisi.com